

Програми пролонгованих навчально-методичних форм підвищення кваліфікації педагогічних працівників у 2026 році

(схвалено рішенням вченої ради КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти», протокол № 6 від 29.12.2025. Затверджено наказом ректора Академії від 29.12.2025 № 109)

Регіональний проєкт підвищення якості освіти «Освітній технопарк Харківщини – 2030» ХАБ «Якісна освіта» ПРОГРАМА школи педагогічної майстерності «Сучасні підходи до роботи з текстом та медіатекстом»

Компонент комплексної програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників з української мови та літератури

Актуальність проведення школи педагогічної майстерності **«Сучасні підходи до роботи з текстом та медіатекстом»** зумовлена насамперед системними змінами в українській освіті, закріпленими Концепцією Нової української школи, чинним Державним стандартом базової середньої освіти (2022) та новими підходами до оцінювання результатів навчання відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України № 1093 від 02.08.2024 року. У чинних нормативних документах **роботу з текстом** визначено як одну з ключових груп результатів навчання, що передбачає не лише розуміння змісту, а й аналіз, інтерпретацію, критичне осмислення, оцінювання інформації та створення власних висловлювань у різних форматах, зокрема медіатекстах.

Не менш важливою є актуальність цієї теми у контексті результатів міжнародного дослідження PISA, які засвідчують недостатній рівень сформованості читацької грамотності українських учнів та труднощі в роботі зі складними, багат шаровими й інформаційно насиченими текстами / множинними текстами / медіатекстами. В умовах інформаційного перенасичення та активного впливу медіа школа має формувати в здобувачів освіти вміння свідомо читати, критично оцінювати інформацію, розпізнавати маніпуляції та працювати з різними типами текстів у навчальному й життєвому контекстах. Саме тому підвищення професійної майстерності вчителів щодо роботи з текстом і медіатекстом є необхідною умовою реалізації компетентнісного підходу НУШ та підвищення якості освіти загалом.

За визначенням PISA, читацька грамотність — «здатність учнівства розуміти, використовувати, оцінювати й осмислювати текст задля досягнення певних цілей, розширювати знання й читацький потенціал, а також готовність брати активну участь у житті суспільства» [15]. Для того щоб учні могли успішно виконати відповідні завдання, учитель-філолог має сформулювати в здобувачів освіти певні когнітивні вміння (установлення причинно-наслідкових зв'язків на основі одного чи кількох письмових джерел, здатність виокремлювати головне, розрізняти інформацію з різних типів текстів – художніх, медіатекстів, інструкцій, графіки, розуміти контекст тощо). Це потребує оновлення методичного інструментарію щодо роботи з текстом / медіатекстом, переосмислення підходів до навчання читання й роботи з інформацією, а також здатності вчителів коректно оцінювати сформованість читацької та медіаграмотності учнів відповідно до сучасних критеріїв.

Тож організація роботи школи педагогічної майстерності спрямована на задоволення потреб вчителів мовно-літературної освітньої галузі щодо опанування сучасного методичного інструментарію для формування в учнів групи результатів 2 «Сприймання, аналіз,

інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів (зокрема художніх текстах, медіатекстах) та використання її для збагачення власного досвіду». Із цією метою розроблено відповідну програму, яка охоплює методичну складову (9 годин – 0,3 кредиту ЄКТС) та тематичний спецкурс-тренінг (6 годин – 0,2 кредиту ЄКТС). Загальна кількість годин підвищення кваліфікації учасників онлайн-школи протягом навчального року становить 15 годин (0,5 кредити ЄКТС).

Програма укладена з урахуванням Типової програми підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти (наказ МОН України від від 12.10.2022 р. № 904)

Мета школи педагогічної майстерності: удосконалення предметно-методичної, прогностичної та оцінювально-аналітичної компетентностей учителів української мови та літератури щодо опанування сучасних підходів до роботи з текстами й медіатекстами на уроках української мови та літератури в умовах НУШ.

Завдання:

1. **Сприяти** опануванню вчителями української мови та літератури сучасних підходів до аналізу, інтерпретації та осмислення текстів різних жанрів і стилів, зокрема медіатекстів, як механізму формування читацької грамотності здобувачів освіти.

2. **Сформувати** в педагогів навички лінгвопоетичного аналізу художніх текстів як інструменту розвитку інтерпретаційної компетентності учнів на основі визначення ролі мовно-виражальних засобів і художніх прийомів у реалізації авторського задуму.

3. **Навчити** вчителів-словесників ефективно реалізувати текстоцентричний підхід у викладанні української мови та літератури, обираючи дієвий інструментарій для активізації інтерпретаційної та текстотвірної діяльності учнів.

4. **Сформувати** в педагогів здатність здійснювати формувальне й підсумкове оцінювання результатів навчання учнів за групою результатів 2 «Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів (зокрема художніх текстах, медіатекстах) та використання її для збагачення власного досвіду»

5. **Здійснити** методичну підготовку вчителів-словесників для опанування нових підходів щодо роботи з текстами й медіатекстами на уроках української мови та літератури.

6. **Підтримати** професійну рефлексію учителів-словесників, **сприяти** обміну ефективним досвідом і впровадженню інноваційних підходів до навчання читання та роботи з текстами.

Очікувані результати: під час навчання вчителі вдосконалять та розширять такі професійні компетентності:

- **предметно-методичну** (здатність моделювати зміст освіти відповідно до обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом базової середньої освіти, ефективно організовувати навчальну діяльність учнів з текстами й медіатекстами, обирати дієвий методичний інструментарій для формування читацької та медіаграмотності школярів; **уміння** адаптувати зміст навчання до потреб здобувачів освіти, а також обирати й створювати компетентнісно орієнтовані завдання для роботи з текстами/медіатекстами);

- **оцінювально-аналітичну** (здатність здійснювати оцінювання результатів навчання здобувачів освіти за групою результатів 2 «Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації в текстах різних видів (зокрема художніх текстах, медіатекстах) та використання її для збагачення власного досвіду»);

- **прогностичну** (здатність прогнозувати результати освітнього процесу та планувати його).

Цільова аудиторія: учителі української мови та літератури закладів загальної середньої освіти територіальних громад області (на бажання).

Термін роботи школи педагогічної майстерності: березень-червень 2026 року

Періодичність: 3 заняття по 3 академічні години, 1 тематичний спецкурс-тренінг - 6 академічних годин. Усього — 15 годин.

Форми роботи: вебсемінар, вебсемінар-практикум, тематичний спецкурс-тренінг, підсумкова конференція.

Керівники школи педагогічної майстерності: Клімова С.В., Радченко Ю.В., методистки Центру методичної та аналітичної роботи.

Школа педагогічної майстерності проводиться спільно з кафедрою сучасних методик навчання за участі Румянцевої-Лахтіної О.О., доцента кафедри сучасних методик навчання, доктора філософії.

План роботи школи педагогічної майстерності

«Сучасні підходи до роботи з текстом та медіатекстом»

№ з /п	Тема	Форма реалізації	Термін роботи	Кількість годин	Виконавці
1.	Розвиток читацької грамотності учнів: інструменти формування та оцінювання групи результатів «Працює з текстом».	Вебсемінар	Березень 2026	3	Клімова С.В., Радченко Ю.В. (за участі Румянцевої-Лахтіної О.О.)
2.	Лінгвопоетичний аналіз тексту на уроках української мови та літератури.	Вебсемінар-практикум	Квітень 2026	3	Клімова С.В., Радченко Ю.В. (за участі Румянцевої-Лахтіної О.О.)
4.	Текстоцентричний підхід до викладання української мови та літератури:	Тематичний спецкурс-тренінг	Травень 2026	6	Клімова С.В., Радченко Ю.В.

	методичні складники.				
5.	Від тексту до компетентності: узагальнення практик роботи з текстом і медіатекстом у контексті НУШ.	Підсумкова вебконференція	Червень 2026	3	Клімова С.В., Радченко Ю.В.
				15	

Методичне забезпечення

1. Візінська М. Робота з текстом на уроках української мови як засіб активізації когнітивно-дослідницької діяльності учнів: дидактичний матеріал. Ч. I. Синтаксис і пунктуація. Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2016. – 376 с.

2. Голуб Н. Особливості текстотвірної діяльності учнів 5-7 класів в умовах компетентнісного навчання української мови. Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія 16. Творча особистість учителя: проблеми теорії й практики. Вип. 20(30). Спеціальний випуск. 2013. С. 70-74.

3. Голуб Н. Робота з текстами на уроках української мови у процесі вивчення синтаксису й пунктуації у 8-9 класах. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/714400/1/%D0%93%D0%BE%D0%BB%D1%83%D0%B1_%D0%A0%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B0%20%D0%B7%20%D1%82%D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BC%D0%B8.pdf

4. Державний стандарт базової середньої освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 року № 898. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898> (дата звернення 09.08.2025).

5. Закон України «Про освіту». [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

6. Закон України «Про повну загальну середню освіту» Закон України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>

7. Лист Міністерства освіти і науки України від 14 березня 2025 року № 1/4895-25 «Про окремі питання оцінювання результатів навчання». [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/npa/pro-okremi-pytannia-otsiniuvannia-rezultativ-navchannia>

8. Лист Міністерства освіти і науки України від 13.08.2025 № 1/16828-25 «Про інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів / інтегрованих курсів у закладах загальної середньої освіти у 2025/2026 н.р.». [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/npa/pro-instruktyvno-metodychni-rekomendatsii-shchodo-vykladannia-navchalnykh-predmetiv-intehrovanykh-kursiv-u-zakladakh-zahalnoi-serednoi-osvity-u-20252026-navchalnomu-rotsi>

9. Марцин С. О., Полозова О. О. Використання текстоцентричного підходу під час вивчення відокремлених членів речення на уроках української мови у 8 класі. Інноваційна педагогіка. 2025. Вип. 82., т. 2. С. 19–24.

10. Модельні навчальні програми для 5-9 класів нової української школи/ [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitniprogrami/modelni-navchalni-programi-dlya-5-9-klasiv-novoi-ukrainskoi-shkoli-zaprovadzhuyutsya-po-etapno-z-2022-roku>

11. Наказ Міністерства освіти й науки України № 1093 від 02.08.2024 року «Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання». [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-rekomendatsii-shchodo-otsiniuvannia-rezultativ-navchannia>

12. Наказ Міністерства освіти й науки України № 1093 від 02.08.2024 року «Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання». URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-rekomendatsii-shchodo-otsiniuvannia-rezultativ-navchannia>

13. Овсієнко Людмила Проблема визначення сутності медіатексту в науковому полі лінгвістики й лінгводидактики. URL: <https://ehsupir.uhsp.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c6a9ddaa-c3d5-4f61-a1d9-f3dffcd9e4/content>

14. Радченко Ю. Оцінювання сформованих груп результатів з української мови «Працює з текстом, «Письмово взаємодіє» в умовах НУШ: методичний складник. Розвиток предметно-методичної компетентності вчителів у системі післядипломної педагогічної освіти: матеріали Всеукраїнської науково-методичної конференції (Харків, 18-19 червня 2025 року). Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2025. – С.89-92.

15. Результати міжнародного дослідження якості освіти PISA-2022. URL: <https://mon.gov.ua/news/rezultati-mizhnarodnogo-doslidzhennya-yakosti-osviti-pisa-2022>

Керівники школи педагогічної майстерності

Юлія РАДЧЕНКО

Світлана КЛІМОВА

Проректор з науково-методичної роботи

Алла ОСТАПЕНКО

Проректор з навчальної роботи

Людмила ЛУЗАН

Завідувач кафедри сучасних методик навчання

Галина ДЕГТЯРЬОВА

Доцент кафедри сучасних
методик навчання

Оксана РУМЯНЦЕВА-ЛАХТІНА

Регіональний проєкт підвищення якості освіти
«Освітній технопарк Харківщини – 2030»
хаб «Якісна освіта»

ПРОГРАМА

Школа розвитку компетентностей
«Інклюзивний підхід на уроках фізичної культури»
для вчителів фізичної культури закладів загальної середньої освіти

Компонент комплексної програми підвищення
кваліфікації педагогічних працівників
з фізичної культури

Актуальність. Нова українська школа – це ключова реформа освіти в Україні. Фізична культура є невід’ємною складовою Нової української школи, де орієнтація на учня і психолого-педагогічна підтримка здобувачів освіти розглядаються серед провідних напрямів реформи загальної середньої освіти. Реалізація інклюзивного підходу в закладах освіти передбачає, що діти з особливостями у розвитку мають рівні можливості з іншими однолітками в отриманні освіти; розуміння різних освітніх потреб дітей та надання послуг відповідно до цих потреб шляхом більш повної участі в освітньому процесі та усунення дискримінації в освіті. Кожна дитина має право займатися спортом і бути активною, незалежно від її фізичних чи розумових особливостей.

Фізична культура відіграє ключову роль в інклюзії: надає рівні можливості для фізичного, соціального та емоційного розвитку всіх дітей, незалежно від їхніх особливостей, сприяє зміцненню здоров’я, розвитку самостійності, впевненості та вміння працювати в команді, а також прийняттю різноманіття та створенню гармонійного суспільства через індивідуальний підхід та адаптовані методики.

Сьогодні уроки фізичної культури мають бути спрямовані, залежно від особливостей дітей, на відновлення опорно-рухового апарату, розвиток основних фізичних якостей, підвищення функцій та можливостей організму, становлення соціальної та емоційної адаптації, збереження та використання рухових навичок, які залишилися, та формування необхідних знань для використання у майбутньому. Тому актуальним стало розроблення програми Школи розвитку компетентностей за темою «Інклюзивний підхід на уроках фізичної культури» для вчителів фізичної культури закладів загальної середньої освіти як окремої форми підвищення кваліфікації, що сприятиме поглибленню їх теоретичних знань, розвитку вмінь щодо організації освітнього процесу з фізичної культури, враховуючи особливості здобувачів освіти.

План роботи Школи розвитку компетентностей містить методичну складову (9 год. – 0,3 кредиту ЄКТС) та тематичний спецкурс-тренінг (6 год. – 0,2 кредиту ЄКТС). Загальна кількість годин підвищення кваліфікації учасників Школи розвитку компетентностей протягом року становить 15 годин (0,5 кредити ЄКТС).

Зміст роботи Школи розвитку компетентностей забезпечує Центр виховання та розвитку особистості (завідувач Горбенко Т.І.), секція культури здоров’я, психологічної та інклюзивної освіти кафедри освітнього менеджменту та виховання (завідувач Байназарова О.О.).

Мета: формування інклюзивної та здоров'язбережувальної компетентностей учителів фізичної культури щодо організації освітнього процесу з фізичної культури на основі реалізації інклюзивного підходу відповідно до концепції Нової української школи та вимог Державного стандарту базової середньої освіти, оволодіння методичними інструментами забезпечення навчання, виховання і розвитку здобувачів освіти в умовах закладу загальної середньої освіти.

Завдання:

- поглибити знання щодо створення умов, які забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища; педагогічної підтримки осіб з ООП відповідно до визначеного рівня, індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів здобувачів освіти;
- розкрити роль фахівця фізичної культури як учасника команди психолого-педагогічного супроводу учня з ООП;
- розвивати вміння та навички застосовувати здоров'язбережувальні технології навчання, виховання й розвитку учнів ЗЗСО Харківської області;
- надати методичну допомогу з питань оволодіння ефективними технологіями організації освітнього процесу з фізичної культури для дітей з особливими освітніми потребами відповідно до сучасних нормативних документів.

Очікувані результати: удосконалення та розвиток професійних компетентностей:

- **інклюзивна компетентність** – здатність створювати умови, які забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища; здатність до педагогічної підтримки осіб з ООП відповідно до визначеного рівня, індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів здобувачів освіти;
- **здоров'язбережувальна** – здатність використовувати здоров'язбережувальні технології в освітньому процесі ЗЗСО.

Термін роботи: 2026 рік.

Форми роботи: науково-практичні вебсемінари, тематичний спецкурс-тренінг.

Керівники:

Волкова І.В., старший викладач кафедри освітнього менеджменту та виховання (секція культури здоров'я, психологічної та інклюзивної освіти) КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти»;

Колісник О.В., старший викладач кафедри освітнього менеджменту та виховання (секція культури здоров'я, психологічної та інклюзивної освіти) КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти».

Цільова аудиторія: вчителі фізичної культури Харківської області

План роботи Школи розвитку компетентностей

№ з/п	Тематика	Форма реалізації	Кількість годин	Термін проведення	Відповідальні
1.	Інклюзивна фізична культура: створюємо простір для розвитку кожної дитини.	науково-практичний вебсеминар	3	лютий	Горбенко Т.І. Волкова І.В.
2.	Тематичний спецкурс-тренінг «Учитель фізичної культури: актуальні питання роботи з дітьми з особливими освітніми потребами».	тематичний спецкурс-тренінг	6	квітень	Байназарова О.О. Волкова І.В. Колісник О.В.
3.	Здоров'я та інклюзія: роль фахівця фізичної культури в команді психолого-педагогічного супроводу дитини.	науково-практичний вебсеминар	3	вересень	Горбенко Т.І. Волкова І.В.
4.	Ефективні технології організації освітнього процесу з дітьми з особливими освітніми потребами: практичний аспект.	науково-практичний вебсеминар	3	листопад	Горбенко Т.І. Волкова І.В..
Усього годин			15		

Нормативно-правові документи:

1. Державний стандарт початкової освіти (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 р. № 688) – 49 с. – URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/derzhavni-standarti>
2. Державний стандарт базової середньої освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrainska-shkola-2/derzhavniy-standart-bazovoi-serednoi-osviti>
3. Закон України «Про освіту» (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
4. Закон України «Про охорону дитинства» (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>
5. Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL: <http://surl.li/mfrk>
6. Закон України «Про ратифікацію Конвенції про права осіб з інвалідністю і Факультативного протоколу до неї». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1767-17#Text>
7. Закон України «Про соціальні послуги» (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>
8. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
9. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <http://mon.gov.ua>.
10. Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти / Постанова Кабмін України від 15.09.2021 №957, із змінами,

- внесеними згідно з Постановами КМ № 483 від 26.04.2022, № 979 від 30.09 2022. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/957-2021-%D0%BF#Text>
11. Про затвердження Положення про інклюзивно-ресурсний центр (зі змінами) / Постанова КМУ від 12.07.2017 №545 . URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/545-2017-%D0%BF#Text>
 12. Про внесення змін до Примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 29.05.2025 № 787. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0787729-25#Text>
 13. Про методичні рекомендації «Безпечне освітнє середовище: Надання індивідуальної підтримки учням з особливими освітніми потребами під час підготовки до реагування на надзвичайні ситуації» (розроблені ДУ "Український інститут розвитку освіти") / Лист МОН України від 03.08.2023 №1/11479-23. – URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/inkluzyvne-navchannya/2023/08/04/Lyst.MON-1.11479-23.vid.03.08.2023-1.pdf>
 14. Про методичні рекомендації «Використання методів альтернативної та додаткової комунікації у закладах освіти" / Лист директорату дошкільної, шкільної, позашкільної та інклюзивної освіти МОН України від 09.09.2022 №4/2373-22. – URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/inkluzyvne-navchannya/2022/09/14/List-4.2373-22-09.09.2022-Pro.metod.rekom.14.09.2022.pdf>
 15. Про методичні рекомендації щодо запровадження безбар'єрності освітніх послуг у закладах дошкільної, загальної середньої освіти / Лист МОН України від 04.09.24 року № 6/688-24. – URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/92946/
 16. Про схвалення Національної стратегії розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 07.06.2024 № 527-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/527-2024-%D1%80#Text>
 17. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти» / наказ МОН України від 29. 08.2024 № 1225. – URL: <https://mon.gov.ua/news/informatsiine-povidomlennia>
 18. Указ Президента України від 13.12.2016 № 553/2016 «Про заходи, спрямовані на забезпечення додержання прав осіб з інвалідністю». URL: <https://www.president.gov.ua/documents/5532016-20914>
 19. Щодо забезпечення освіти осіб з особливими освітніми потребами / Лист МОН України від 15. 06.2022 № 1/6435-22. – URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MUS37172>
 20. Указ Президента України від 03.12.2020 № 533/2020 «Про забезпечення створення безбар'єрного простору в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/533/2020#Text>

Науково-методична література:

1. Богданов С. О., Залеська О. В., Федорець О. В., Ключко К. Є., Флярковська О. В. Професійне зростання та емоційна підтримка педагогів: методичний посібник. Київ. Університетське видавництво Пульсари. 2021. 54 с.
2. 3. Джерело педагогічних інновацій. Інклюзивна освіта: досвід, ресурси, проблеми. Науково-методичний журнал. – Випуск №1 (17). – Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2017. – 228 с.
3. Дзюба В.В. Адаптація учнів до шкільного життя // Шкільному психологу усе для роботи. – 2010. – №6. – с. 6-8.
4. Допомога дітям з ООП під час війни. Поради для батьків. [Електронний ресурс]. – URL: <https://cutt.ly/eGFQ1QR>
5. Дорожня карта педагога в умовах інклюзивної освіти: методичний посібник / уклад.: О.О. Байназарова, О.С. Казачінер, О.О. Лиско; за заг. ред. Л.Д. Покроєвої. – Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2019. – 48 с.

6. Дубогай О. Д., Цьось А.В. Навчання в русі. Здоров'язберезувальні педагогічні технології для дошкільнят та учнів [Текст] : навч. посіб. [для студентів вищ. навч. закл., вихователів дошкільн. навч. закл., учителів фіз. культури, методистів, батьків]. Луцьк : Вежа-Друк, 2017. 324 с. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/12797/5/Learning_motion.pdf
7. Іванова Л.І. Фізичне виховання учнів з відхиленнями у стані здоров'я: [метод. посіб.] / Л.І. Іванова. – К.: Літера ЛТД, 2012. – 320 с.
8. Інклюзивна освіта. Підтримка розмаїття у класі: практич. посіб. / Тім Лорман, Джоан Демпелер, Девід Харві; пер. з англ. – К.: - СПД-ФО Парашин І.С., 2010. – 296 с. – URL: <http://www.ussf.kiev.ua/ieeditions/37/>
9. Корекція дистанційно для учнів з ООП в умовах воєнного стану [Вебінар] [Електронний ресурс]. – URL: <https://www.youtube.com/watch?v=aDBY0FRyCTo>
10. Модельна навчальна програма «Фізична культура. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Баженов Є.В., Бідний М.В., Ребрин А.А., Данильченко В.О., Коломоєць Г.А., Дутчак М.В.). Рекомендовано Міністерством освіти і науки України (наказ Міністерства освіти і науки України від 02.08.2024 №1093. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2024/Model.navch.prohr.5-9.klas-2024/fizkult-5-9-kl-bazhenkov-ta-in-22-08-2024.pdf>
11. Оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами / методичні рекомендації / укладачі : Н. Софій, О. Стягунова, О. Федоренко. Київ, УІРО, 2024, 40 с. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/inkluzyvne-navchannya/2024/07/29/Otsinyuvannya.navch.dosyahn.uchniv.z.OOP-metodrekomentatsiyi-2024.pdf>
12. Поради для організації інклюзивного навчання під час війни [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/rozrobleno-poradi-dlya-organizaciyi-inkluzivnogo-navchannya-pid-chas-vijni>
13. Про організацію освітнього процесу осіб з особливими освітніми потребами в закладах загальної середньої освіти у 2025/2026 навчальному році : лист міністерства освіти і науки України від 26.08.2025 № 1/17666-25. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/osvita-2/inkluzivne-navchannya/dlya-fakhivtsiv/metodichni-rekomendatsii-2/list-mon-26082025-117666-25-rekomendaciyi.pdf>
14. Сухомлинський В. О. Батьківська педагогіка / В. О. Сухомлинський – К.: Радянська школа. – 1978. – 263 с.
15. Цифровий учитель : путівник для професійного зростання / укладачі : Ю. Ковальчук, І. Круть, О. Федоренко. Київ : ЮНЕСКО, 2024, 88 с. URL: https://osvita.ua/doc/files/news/933/93338/czyfrovyj_uchytel_putivnyk_dlya_profesij.pdf
16. Шевчук Л., Заплотинська О., Дроздик Л., Войцеховська І. Впроваджуємо інклюзію в закладі освіти. Методичний посібник. Державна служба якості освіти України, 2023, 86 с. URL: https://sqe.gov.ua/wp-content/uploads/2023/09/Inclusion_zaklad_osvity_SQE-SURGe_2023.pdf
17. Школа та батьки. Навчаємо співпраці / упоряд. М. К. Голубенко. К.: Шкільний світ, 2009. – 128 с.
18. Щодо забезпечення освіти осіб з особливими освітніми потребами : лист Міністерства освіти і науки України від 15.06.2022 № 1/6435-22. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MUS37172>

**Регіональний проєкт підвищення якості освіти
«Освітній технопарк Харківщини – 2030»
хаб «Якісна освіта»**

**ПРОГРАМА
педагогічної майстерні ««Особливості географічної освіти у 9 класі НУШ»»
для вчителів географії закладів загальної середньої освіти**

**Компонент комплексної програми
підвищення кваліфікації
педагогічних працівників з географії**

Актуальність. Сучасна географічна освіта має викликати в учнів цікавість і захоплення світом та його людьми. Географічні компетентності забезпечують формування в учнів просторової уяви та мислення, пояснюють, як природні та суспільні об'єкти, явища і процеси на Землі в різних масштабах формуються, взаємопов'язані та змінюються з часом.

Унікальність сучасної шкільної географії в тому, що вона інтегрує одночасно природничі (фізична географія), громадянські (соціальна й економічна географія) та інформаційно-технічні (картографічна складова) галузі знань. Жодна з галузей знань не має причетності відразу до декількох блоків наук і можливості інтегрувати в собі настільки різноманітні відомості й закономірності.

Підвищити інтерес до географії, активізувати діяльність учнів на уроках і таким чином забезпечити підвищення якості освітнього процесу – це завдання кожного вчителя географії. Головне завдання вчителя на уроці, як і раніше, – учити географії, застосовуючи той арсенал методів, який дає найкращі результати. Уроки мають бути побудовані так, щоб діти не втратили цікавості до предмета.

Проблематичними питаннями в географічній освіті в контексті впровадження НУШ у 9 класі є недостатнє застосування практичних знань у повсюдному житті, що знижує мотивацію учнів, недостатнє методичне забезпечення навчання географії в контексті сучасного навчання, недостатнє використання геоінформаційних систем та онлайн-картографічних інструментів через низьку цифрову компетентність учителів, нерозуміння важливості використання проєктних і дослідницьких форм навчання, складність у сучасних підходах до оцінювання, які враховують як академічні знання, так і розвиток компетентностей.

Подолання цих проблем вимагає активного впровадження сучасних методик, технологій і підходів до навчання, а також підвищення професійної компетентності педагогів. Це можливо через регулярні тренінги, педагогічні майстерні та методичну підтримку зі сторони адміністрації.

Педагогічна майстерня «Географічна освіта НУШ у 9 класі» спрямована на те, щоб допомогти педагогу в організації та проведенні сучасного уроку, формуванні ключових і предметних компетентностей учнів співпрацювати з іншими вчителями географії щодо впровадження нового Державного стандарту базової середньої освіти.

Програма педагогічної майстерні містить методичну складову (9 годин – 0,3 кредиту ЄКТС) та тематичний спецкурс-тренінг (6 годин – 0,2 кредиту ЄКТС). Загальна кількість годин підвищення кваліфікації учасників майстерні протягом навчального року становить 15 годин (0,5 кредиту ЄКТС).

Програма укладена з урахуванням Типової програми підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти (наказ МОН України від від 12.10.2022 р. № 904).

Мета педагогічної майстерні: вдосконалення та розширення таких професійних компетентностей як предметно-методична, інформаційно-цифрова та педагогічного партнерства; надання науково-методичної й практичної допомоги вчителям географії щодо реалізації ідей нового Державного стандарту базової середньої освіти та модельних навчальних програм в освітньому процесі.

Завдання:

- надати методичну допомогу щодо навчання географії в закладах загальної середньої освіти за модельними навчальними програмами;
- окреслити пріоритетні завдання для вчителів географії щодо формування ключових компетентностей на сучасному уроці;
- ознайомити вчителів із сучасними педагогічними методиками та технологіями оцінювання рівня сформованості предметних компетентностей з географії
- узагальненити та поширити ефективний педагогічний досвід;
- залучити педагогів до дослідно-пошукової та практичної роботи;
- розглянути можливості профорієнтаційної роботи у закладі загальної середньої освіти для розвитку географічних компетентностей;
- створити фонд навчально-методичних матеріалів, літератури, аудіо- та відеоматеріалів, в електронному вигляді.

Таким чином, учителям географії необхідно сьогодні відібрати зі своїх методичних надбань найбільш ефективні, змінити, модернізувати, трансформувати навчальний процес із метою підвищення якості географічної освіти. Над цим працює педагогічна майстерня «Географічна освіта НУШ у 9 класі».

Очікувані результати: успішне вдосконалення та розвиток наступних професійних компетентностей:

- предметно-методичної (здатність формувати та розвивати в учнів географічну компетентність та ціннісні ставлення до навколишнього середовища; використовувати інтегроване навчання та сучасні методики навчання);
- інформаційно-цифрової (здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, ефективно використовувати наявні та створювати нові освітні ресурси, використовувати цифрові технології в освітньому процесі);
- педагогічного партнерства (здатність до суб'єкт-суб'єктної взаємодії з учнями в освітньому процесі, працювати в команді, створювати можливості до самореалізації).

Цільова аудиторія: учителі географії закладів загальної середньої освіти (за бажанням).

Термін роботи педагогічної майстерні: 2026 рік.

Періодичність: 3 заняття по 3 академічні години, усього 9 годин (0,3 кредиту ЄКТС) та тематичний спецкурс-тренінг, 6 годин (0,2 кредиту ЄКТС). Загальна кількість годин підвищення кваліфікації учасників майстерні протягом навчального року становить 15 годин (0,5 кредиту ЄКТС).

Форми роботи: науково-практичний семінар, семінар-тренінг, методична студія.

Керівники педагогічної майстерні: Саввіч О.М., методист Центру методичної та аналітичної роботи КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» та Грінченко О.І., старший викладач кафедри соціально-гуманітарної освіти КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти».

План роботи педагогічної майстерні «Особливості географічної освіти у 9 класі НУШ»

№ п/п	Тема	Форма реалізації	Терміни роботи	Кількість навчальних годин	Виконавці
1.	Оновлення навчально-методичного забезпечення змісту шкільної географії у 9 класі.	Науково-практичний семінар	Лютий 2026 року	3	Саввіч О.М., Грінченко О.І.
2.	Моделюємо урок географії у 9	Семінар-	Травень	3	Саввіч О.М.,

	класі.	тренінг	2026 року		Грінченко О.І.
3.	Особливості організації освітнього процесу з географії у 9 класі за модельними програмами НУШ	Тематичний спецкурс	Червень 2026 року	6	Саввіч О.М., Грінченко О.І.
4.	Створення якісного навчального географічного контенту в 9 класі.	Методична студія	Вересень 2026 року	3	Саввіч О.М., Грінченко О.І.
Усього				15	

Методичне забезпечення

1. Вішнікіна Л. Структура предметної географічної компетентності учнів (рекомендації для вчителів географії) / Любов Вішнікіна, Олег Топузов // Українська професійна освіта. – 2024. – № 1. – С. 103-112.
2. Концепція географічної освіти в основній школі : проект / Інститут педагогіки НАПН України / за заг. ред. О. М. Топузова, О. Ф. Надтоки, Л. П. Вішнікіної. – К.: Педагогічна думка, 2024. – 30 с.
3. Концепція Нової української школи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/.../ukrainska-shkola-compressed.pdf>
4. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року. [Електронний ресурс] / Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів Виконавчої влади України. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua> . – Назва з екрана.
5. Методичний poradnik для вчителів географії : методичний посібник / О. І. Грінченко, О. М. Саввіч; за ред. Л. Д. Покроєвої, Т. В. Дрожжиної. – Харків : Харківська академія неперервної освіти, 2015. – 160 с.
6. Топузов О. М. Загальна методика навчання географії: підручник [з грифом МОНМС України] / О. М. Топузов, В. М. Самойленко, Л. П. Вішнікіна. – К.: ДНВП «Картографія», 2023. – 512 с.
7. Державний стандарт базової середньої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898 Київ <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898>
8. Гриневич, Л., Елькін, О., Калашнікова, С., Коберник, І., Ковтунець, В., Макаренко, О., Малахова, О., Нанаєва, Т., Усатенко, Г., Хобзей, П., Шиян, Р. (2016). Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи (М. Грищенко, заг. ред.). Міністерство освіти і науки України. <https://cutt.ly/oRYU2ff>
9. Про затвердження типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України №235 від 19 лютого 2021 р. Київ. <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-osvitnoyi-programi-dlya-5-9-klasiv-zagalnoyi-serednoyiosviti>

Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16 січ. 2020 р. № 463-IX. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-IX?fbclid=IwAR3HPX7nGuTO1v2MGtHJ1p0zWxrQUiuf7N07Ir3-KCwI-Ed2fpo9nbDPwRY#Text%20%20>.

10. Індивідуалізація навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу у базовій школі: методичний посібник. [Електронне видання] / Топузов О. М., Алексеева С. В., Малихін О. В., Арістова Н. О. – Київ : Видавничий дім «Освіта», 2024. – 113 с.

11. Навчальна програма з географії для 8 класу НУШ : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Programy-5-9-klas/2022/11/geo.pdf>

12. Методичні рекомендації щодо організації навчання з географії у 8 класі . Міністерство освіти і науки України, 2023. – Київ: МОН.

13. Сидоренко В.П. Географія України: Природні умови та ресурси. Навчальний посібник . – Київ: Либідь, 2020. – 180 с.

14. Електронний ресурс «Моя географія» . Онлайн-платформа для учнів і вчителів: <https://geografiamozil2.jimdofree.com/>

15. Бібліотека НУШ: «Географія України в сучасному світі» . Збірник матеріалів для вчителів. – Київ: НЦ «МАН України», 2023. – 98 с.

16. Гільберг Т.Г., Паламарчук Л.Б. Географія для нової української школи: Методичний посібник . – Київ: Генеза, 2022. – 144 с.

17. Паламарчук М.М. Географічні картосхеми як інструмент розвитку просторового мислення учнів . – Київ: Інститут географії НАН України, 2023. – 72 с.

Регіональний проєкт підвищення якості освіти
«Освітній технопарк Харківщини – 2030»
Хаб «Безпечна школа»

ПРОГРАМА
Педагогічної майстерні класного керівника
«Психосоціальна підтримка та превентивне виховання на засадах педагогіки партнерства»

Додаткова складова до основної частини
освітньої програми підвищення
кваліфікації за усіма напрямками

Актуальність. Широкомасштабна агресія російської федерації стала випробуванням для усього українського народу, внесла зміни в усі сфери суспільного життя. Зазнала їх і освіта: погіршення безпекової ситуації, зміни форм, методів, змісту освітнього процесу, врегулювання нормативно-правового забезпечення, створення безпечного середовища функціонування закладів освіти, захисту прав здобувачів освіти та педагогічних працівників. Ми навчилися жити, працювати, навчати в умовах жорстокої війни. Це свідчення системної, цілеспрямованої виховної роботи педагогічних колективів закладів освіти області.

Разом із тим, і сьогодні в Україні зберігається багато викликів, пов'язаних із війною: незадовільна безпекова ситуація, що зберігається; дистанційна форма навчання, за якої діти й підлітки часто мають багато часу на некероване дорослими дозвілля, відсутність повноцінної взаємодії з однолітками, несформованість колективної підтримки; брак кваліфікованих педагогів та ін. Ці виклики несуть нові загрози життю і розвитку підростаючого покоління: мінна небезпека, несформованість комунікативних навичок, агресивні прояви, нетерпимість, жорстокість тощо.

Наразі відзначається зростання жорстокості, заздрощів, нетерпимості один до одного серед учнівської молоді. Агресивність - перешкода при формуванні відносин, моралі, суспільної діяльності у закладі освіти. Зауважимо, що адміністративними заходами дану проблему не вирішити. В реаліях сучасності важливо формувати у здобувачів освіти уважне ставлення до інших людей, виховувати доброзичливе ставлення до людей.

В таких умовах зростає потреба в компетентному здійсненні превентивної виховної роботи з учнями в закладах освіти, забезпеченні безпечних умов для їх розвитку та відновлення, надання дітям кваліфікованої психосоціальної та педагогічної підтримки. На цьому акцентовано увагу в стратегічних документах розвитку освіти, а саме: Стратегічному плані діяльності Міністерства освіти і науки України до 2027 року, Типовій програмі підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти (Наказ МОНУ від 12.10.2022 р. № 904), методичних рекомендаціях «Пріоритетні напрями роботи психологічної служби у системі освіти України в 2025/2026 навчальному році» (Лист МОНУ від 07.07.2025 № 21/08-586).

У 2025 році за підсумками анкетування учасників педагогічної майстерні класного керівника було виявлено підвищену потребу в удосконаленні навичок надання психосоціальної підтримки та здійсненні превентивного виховання зі здобувачами освіти. Така ситуація обумовлює актуальність проведення педагогічної майстерні класного керівника за темою «Психосоціальна підтримка та превентивне на засадах педагогіки партнерства». Для організації її роботи розроблено відповідну програму, що включає методичну складову в форматі вебсемінарів (9 годин) та тематичного спецкурсу – тренінгу (6 годин). Усього – 15 годин (0,5 кредиту).

Мета: підвищення здоров'язбережувальної, психологічної та інклюзивної компетентностей класних керівників щодо психосоціальної підтримки та превентивного виховання на засадах педагогіки партнерства.

Завдання:

- розширити обізнаність класних керівників щодо психосоціальної підтримки учасників освітнього процесу під час дистанційної форми навчання;
- сформуванати навички класних керівників щодо вирішення конфліктів мирним шляхом в ЗЗСО;

- визначити особливості роботи класного керівника щодо формування життєвих цінностей, як профілактики правопорушень серед підлітків у ЗЗСО;

- окреслити актуальні питання роботи класного керівника інклюзивного класу.

Очікувані результати:

- **здоров'язбережувальна компетентність** (здатність організувати безпечне освітнє середовище, профілактично-просвітницьку роботу з учасниками освітнього процесу);

- **психологічна компетентність** (здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові й індивідуальні особливості здобувачів освіти, їхній психоемоційний стан).

- **інклюзивна компетентність** (здатність створювати умови, які забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища).

Цільова аудиторія: педагогічні працівники (класні керівники) закладів загальної середньої освіти.

Термін роботи: 2026 рік.

Форма роботи: дистанційна

Керівник педагогічної майстерні:

Бандура В.В. методист Центру практичної психології, соціальної роботи та здорового способу життя.

**План роботи
педагогічної майстерні класного керівника
«Психосоціальна підтримка та превентивне виховання на засадах педагогіки
партнерства»**

№ з/п	Тема	Форма реалізації	Кількість годин	Терміни проведення	Відповідальні
1.	Психосоціальна підтримка учасників освітнього процесу під час дистанційної форми навчання	Вебсемінар	3	лютий	Бандура В.В.
2.	Вирішення конфліктів мирним шляхом: пропаганда ненасильницької та безконфліктної поведінки	Вебсемінар	3	квітень	Бандура В.В.
3.	Класний керівник: актуальні питання роботи в інклюзивному класі	Тематичний спецкурс-тренінг	6	червень	Колісник О.В.
4.	Формування життєвих цінностей як профілактика правопорушень серед підлітків у ЗЗСО Підбиття підсумків.	Вебсемінар	3	вересень	Бандура В.В.
	Усього годин		15		

Методичне забезпечення

Захист і підтримка ментального здоров'я українців в умовах воєнного стану: виклики і відповіді : монографія / НАПН України; за заг. ред. В. Г. Кременя; В. Г. Панок, С. Д. Максименко, М. М. Слюсаревський, Л. І. Прохоренко, Н. В. Чепелева, Т. І. Куліш, С. Л.

Чуніхіна, І. Г. Губеладзе, І. І. Ткачук, Н. А. Ярмола. [Електронне видання]. Київ, 2024. 188 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743861>

Психологічна допомога постраждалим внаслідок кризових травматичних подій: методичний посібник / З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, Г. П. Лазос, Л. І. Литвиненко, Л. Г. Царенко ; за ред. З. Г. Кісарчук. К. : ТОВ «Видавництво “Логос”». 2015. 207 с. URL: <https://surl.li/hezjmv>

Психосоціальна допомога внутрішньо переміщеним дітям, їхнім батькам та сім'ям з дітьми зі Сходу України : посіб. для практиків соціальної сфери / Мельник Л.А. та ін. ; за ред. Волинець Л.С. К. : ТОВ «Видавничий дім «Калита», 2015. 72 с. URL: <https://surl.li/tmjpkj>

Формування безпечного освітнього простору закладу освіти в діяльності працівників психологічної служби / авт. кол: В. В. Байдик, Ю. П. Гопкало, І. О. Корнієнко, Н. В. Лунченко, Ю. А. Луценко, Р. А. Мороз, М. В. Саврасов, І. І. Ткачук; за наук. ред. Н. В. Лунченко, І. І. Ткачук. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2023. 111 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/738709>

Бондарчук О.І. Психологія девіантної поведінки : Курс лекцій. - МАУП, 2006. - 88с.

Добросюк І.І., Лиховид О.Р., Ксик О.Ф. Превентивна педагогіка: практикум. - К. : Педагогічна думка, 2013. - 307 с.

Стратегічний план діяльності Міністерства освіти і науки України до 2027 року.

Методичні рекомендації «Пріоритетні напрями роботи психологічної служби у системі освіти України в 2025/2026 навчальному році» (Лист МОНУ від 07.07.2025 № 21/08-586).

Інтернет джерела

- <http://autta.org.ua/> - Портал превентивної освіти – підручники, посібники, розробки уроків, презентації, відео, мультфільми;
- <https://www.phc.org.ua/> - Центр громадського здоров'я МОЗ України;
- <https://naurok.com.ua/biblioteka/osnovi-zdorov-ya> - Освітній проєкт «На урок» - бібліотека розробок з основ здоров'я;
- <http://www.prozdorove.com.ua> – Проєкт «Про здорове» (рекомендації здорового харчування, схвалені МОЗ України);
- <https://la-strada.org.ua/> - ГО Ла Страда Україна.

Керівник:

В'ячеслав БАНДУРА

Алла ОСТАПЕНКО

Людмила ЛУЗАН

Юлія ЗАМАЗІЙ

Олена БАЙНАЗАРОВА

Олена КОЛІСНИК

**Регіональний проєкт підвищення якості освіти
«Освітній технопарк Харківщини – 2030»
хаб «Якісна освіта»**

**ПРОГРАМА
педагогічної майстерні
«Особливості інтегрованого курсу
«Підприємництво і фінансова грамотність» у 9 класі НУШ»
для вчителів економіки закладів загальної середньої освіти**

**Компонент комплексної програми
підвищення кваліфікації
педагогічних працівників з
економіки**

Актуальність. Актуальність підвищення рівня фінансової грамотності населення України зумовлена викликами, які постають сьогодні як перед окремою людиною, так і перед громадою, суспільством в цілому. Ключ до подолання бідності, досягнення високого рівня соціальних стандартів в країні – економічна освіта, фінансова грамотність та ділова активність, молоді в першу чергу. У ст. 12 Закону України «Про освіту» задекларовано завдання формування ключових компетентностей, спрямованих на досягнення загальної освітньої мети, одна з яких – підприємливість та фінансова грамотність.

У сучасних умовах стрімких соціально-економічних змін і викликів глобалізації важливість формування підприємницької компетентності та фінансової грамотності стає пріоритетом у системі освіти. Новий курс «Підприємництво і фінансова грамотність» для 8–9 класів відкриває можливості для розвитку учнів у ключових життєвих навичках: уміння приймати фінансово обґрунтоване рішення, ефективно управляти ресурсами та адаптуватися до змін.

Водночас викладання цього курсу супроводжує виклики: недостатнє методичне забезпечення, складність у програмуванні інтерактивних форм навчання, а також потреба в інтеграції навчального матеріалу з реальними життєвими ситуаціями. Уроки мають бути не лише інформативними, але й мотивуючими, конструктивними так, щоб сприяти активному залученню учнів до навчального процесу.

Подолання цих проблем потребує систематичного підвищення професійної майстерності вчителів економіки. Для подолання цих викликів необхідно забезпечити педагогів практичними методичними лайфхаками, сучасними інструментами та алгоритмами для викладання курсу. Таким чином, ця майстерня є першим кроком для створення сучасного, цікавого та результативного освітнього середовища.

Програма педагогічної майстерні містить методичну складову (9 годин – 0,3 кредиту ЄКТС) та тематичний спецкурс-тренінг (6 годин – 0,2 кредиту ЄКТС). Загальна кількість годин підвищення кваліфікації учасників майстерні протягом навчального року становить 15 годин (0,5 кредиту ЄКТС).

Програма укладена з урахуванням Типової програми підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти (наказ МОН України від від 12.10.2022 р. № 904)

Мета педагогічної майстерні: вдосконалення та розширення таких професійних компетентностей як предметно-методична, інформаційно-цифрова та педагогічного партнерства; надання науково-методичної й практичної допомоги вчителям економіки щодо реалізації ідей нового Державного стандарту базової середньої освіти та модельних навчальних програм в освітньому процесі.

Завдання:

· надати методичну допомогу щодо навчання підприємливості та фінансової грамотності в закладах загальної середньої освіти за модельними навчальними програмами;

- окреслити пріоритетні завдання для вчителів економіки щодо формування ключових компетентностей на сучасному уроці;
- ознайомити вчителів із сучасними педагогічними методиками та технологіями оцінювання рівня сформованості предметних компетентностей з підприємливості та фінансової грамотності;
- узагальнити та поширити ефективний педагогічний досвід;
- залучити педагогів до дослідно-пошукової та практичної роботи;
- розглянути можливості профорієнтаційної роботи у закладі загальної середньої освіти для розвитку економічних компетентностей;
- створити фонд навчально-методичних матеріалів, літератури, аудіо- та відеоматеріалів, в електронному вигляді.

Таким чином, учителям економіки необхідно сьогодні відібрати зі своїх методичних надбань найбільш ефективні, змінити, модернізувати, трансформувати навчальний процес із метою підвищення якості економічної освіти. Над цим працює педагогічна майстерня «Ефективні стратегії викладання економічного курсу «Підприємництво і фінансова грамотність» у контексті сучасних викликів».

Очікувані результати: успішне вдосконалення та розвиток наступних професійних компетентностей:

- предметно-методичної (знання і розуміння особливостей освітніх галузей, визначених Державним стандартом базової середньої освіти, здатність моделювати зміст навчання для розвитку підприємливості та фінансової грамотності);
- інформаційно-цифрової (здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, ефективно використовувати наявні та створювати нові освітні ресурси, використовувати цифрові технології в освітньому процесі);
- педагогічного партнерства (здатність до суб'єкт-суб'єктної взаємодії з учнями в освітньому процесі, працювати в команді, створювати можливості до самореалізації).

Цільова аудиторія: учителі економіки закладів загальної середньої освіти (за бажанням).

Термін роботи школи: 2026 рік.

Періодичність: 3 заняття по 3 академічних годин, усього 9 годин (0,3 кредиту ЄКТС) та тематичний спецкурс-тренінг, 6 годин (0,2 кредиту ЄКТС). Загальна кількість годин підвищення кваліфікації учасників майстерні протягом навчального року становить 15 годин (0,5 кредиту ЄКТС).

Форми роботи: науково-практичний семінар, семінар-тренінг, методична студія.

Керівники педагогічної майстерні: Саввіч О.М., методист Центру методичної та аналітичної роботи КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» та Грінченко О.І., старший викладач кафедри соціально-гуманітарної освіти КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти».

План роботи педагогічної майстерні «Особливості інтегрованого курсу «Підприємництво і фінансова грамотність» у 9 класі НУШ»

№ п /п	Тема	Форма реалізації	Терміни роботи	Кількість навчальних годин	Виконавці
1.	Оновлення навчально-методичного забезпечення змісту шкільної економічної освіти у 9 класі.	Науково-практичний семінар	Квітень 2026 року	3	Саввіч О.М., Грінченко О.І.
2.	Моделюємо урок у курсі	Семінар-тренінг	Жовтень 2026 року	3	Саввіч О.М.,

	«Підприємництво та фінансова грамотність».				Грінченко О.І.
3.	Особливості організації освітнього процесу з курсу «Підприємництво та фінансова грамотність» у 9 класі	Тематичний спецкурс	Листопад 2026 року	6	Саввіч О.М., Грінченко О.І.
4.	Створення якісного навчального контенту курсу «Підприємництво та фінансова грамотність».	Методична студія	Грудень 2026 року	3	Саввіч О.М., Грінченко О.І.
Усього				15	

Методичне забезпечення:

1. Державний стандарт базової середньої освіти (затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 №898):
<https://www.kmu.gov.ua/storage/app/uploads/public/5f7/5e6/b1e/5f75e6b1ee0d8989401323.doc>
2. Наказ Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 №235 «Про затвердження типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти»: <https://cutt.ly/2BDZ1qK>
3. Bacigalupo M., Kamylyis P., Punie Y., VandenBrande G. (2016). EntreComp: TheEntrepreneurshipCompetenceFramework. Люксембург: Publication Office oftheEuropeanUnion; EUR 27939 EN; doi:10.2791/593884. (Рамка підприємницької компетентності): <https://cutt.ly/mKBjd2X>
4. Bacigalupo M., WeikertGarcia L., Mansoori Y., O’Keeffe W. EntreCompPlaybook. Entrepreneuriallearningbeyondtheclassroom. 30245 EN, Publications Office oftheEuropeanUnion, Luxembourg. 2020, ISBN 78-92-76-19416-3 (онлайн) doi: 10.2760/77835 (онлайн) (Посібник. Підприємницьке навчання за межами класу): <https://cutt.ly/1ZQRz0h>
5. EntreLearn: Інструменти навчання підприємництву для вчителів. Методичку підготовлено як частину проекту I-LINC Корнелією Логіньовою, викладачем в HotelAcademy, Братислава, під редакцією EuropeanSchoolnet (Оскар Гуель, ТоміславаРечева та Ануска Феррарі): <https://cutt.ly/DZQTtQo>
6. Барадія Н., Покась Л. Формування фінансової грамотності через впровадження педагогічних технологій / Н. Барадія, Л. Покась // Актуальні питання гуманітарних наук. – 2019. – Випуск 23 (том 1). – С. 89-94.
7. Горленко Ганна. Медіаосвіта на заняттях з фінансової грамотності. Навчальне видання / за редакцією Волошенюк О., Іванова В. – Київ: АУП, ЦВП, 2021. – 76 с.
8. Длугопольський О.В., Вірковська А.А. Економіка і я: посібниксерії «Шкільнабібліотека». – Тернопіль: Астон, 2020. – 144 с.
9. Ілюстрований посібник із фінансової грамотності для школярів: навч. наоч. посіб. / О.М.Пахненко, М.М.Бричко, А.Ю.Семенов. – Суми: Сумський державний університет, 2017. – 214 с.
10. Компетентісно орієнтований урок (бібліотека проекту «НаУрок»): <https://naurok.com.ua/kompetentnisno-ori-ntovaniy-urok-192614.html>
11. Кузьменко Ю. Формування компетентності «Підприємливість та фінансова грамотність»: сучасні орієнтири / Ю. Кузьменко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2018. – № 2(8). – С. 36-39.

12. Методика викладання фінансової грамотності: навч. посіб. / Т.О. Кізима, В.В. Письменний, С.Л. Коваль, Н.І. Карпишин та ін.; за ред. д.е.н., професора Кізими Т.О. Тернопіль: Осадца Ю.В., 2017. – 200 с.
13. Основи споживчих знань. Споживча етика: посіб. для 5–6 класів закладів загальної середньої освіти / О.В. Овчарук, Л.М. Пужайчереда. – Київ: Літера ЛТД, 2019. – 112 с. – Серія «Шкільна бібліотека».
14. Цікаво про фінанси: посіб. серії «Шкільна бібліотека» для 5–6 кл. закл. загальної середньої освіти / С. Біденко, І. Золотаревич. – Х.: Вид. група «Основа», 2019. – 127 с. – Серія «Шкільна бібліотека».
15. Коваленко Н. М., Парахіна О. О. Економічна грамотність: навчальний посібник для 8-9 класів / Н. М. Коваленко, О. О. Парахіна. – Київ: Освіта, 2022. – 144 с.
16. Громадська організація «Розвиток фінансової грамотності в Україні». Бібліотека ресурсів для вчителів: <https://cutt.ly/f5AbKIP>
17. Волошенко Л. М., Івашенко О. В. Методика викладання підприємницької діяльності в школі: навчальний посібник. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2021. – 120 с.
18. Програма курсу «Підприємництво і фінансова грамотність» для 8-9 класів. Схвалено МОН України. – Київ: Інститут модернізації змісту освіти, 2023. – 46 с.
19. Чайковська О. І. Цифрові технології у викладанні економічних дисциплін: практичний посібник. – Харків: Основа, 2021. – 98 с.
20. Міністерство фінансів України. Рекомендації щодо фінансової грамотності для молоді: <https://cutt.ly/n5EdZ6r>
21. Грищенко І. В. Сучасні підходи до викладання підприємницьких дисциплін у школі. – Київ: Педагогічна думка, 2020. – 110 с.
22. Освітня платформа «На урок». Матеріали для вчителів економіки: <https://cutt.ly/a5Gy8Pr>
23. Кириченко М. В. Використання проектного методу у викладанні економіки. Методичні рекомендації. – Дніпро: ДНУ, 2021. – 85 с.
24. Щербак Л. В., Поліщук О. С. Формування фінансової грамотності в учнівській молоді: науково-методичний посібник. – Вінниця: Мандрівець, 2022. – 140 с.
25. Програма розвитку ООН в Україні. Електронний курс «Основи фінансової грамотності»: <https://cutt.ly/k5NdTjZ>
26. Мельник Т. Сучасні тенденції в економічній освіті матеріали: семінару. – Одеса: ОНУ, 2021. – 64 с.
27. Збірка електронних посібників з курсу фінансової грамотності. Інститут модернізації змісту освіти. 2023. <https://imzo.gov.ua/kurs-finansova-gramotnist/elektronni-versiyi-posibnikiv-spetskursu/>
28. З 1 вересня школярі вивчатимуть фінансову грамотність за новими підручниками. <https://mon.gov.ua/ua/news/z-1-veresnya-shkolyari-vivchatimut-finansovugramotnist-za-novimi-pidruchnikami>
29. В Україні стартує трирічний Національний проект з фінансової грамотності. <https://www.fg.gov.ua/articles/42976-v-ukraini-startuie-tryrichnyi-natsionalnyi-proekt-zfinansovoi-hramotnosti.html>
30. Підприємництво та фінансова грамотність 8-9 клас. https://osvita.ua/doc/files/news/830/83023/Pidpriyemnictvo_ta_fin_gramotnist_8-9kl.pdf

ПРОГРАМА
педагогічної майстерні вчителів хімії
«Особливості хімічної освіти у 9 класі НУШ»

Компонент комплексної програми
підвищення кваліфікації педагогічних
працівників з хімії

Актуальність У сучасному українському освітньому просторі зростає потреба в інноваційних педагогічних стратегіях, які забезпечують реалізацію концепції Нової української школи та вимог Державного стандарту базової середньої освіти. Актуальні тенденції змісту, форм і методів навчання спрямовані на формування ключових і предметних компетентностей здобувачів освіти, розвиток їхнього критичного мислення, наукової грамотності та здатності ефективно застосовувати знання в реальних життєвих ситуаціях.

Педагоги стикаються з проблемою того, що традиційні методи навчання хімії вже не відповідають сучасним освітнім вимогам і не забезпечують розвиток необхідних навичок учнів. Потрібно переосмислити підходи до викладання хімії щоб зробити навчання більш практичним, інтегрованим і спрямованим на вміння застосовувати знання в житті. Запропонована програма зосереджується на переосмисленні дидактичних процесів у хімічній освіті та забезпечує якісну трансформацію навчального процесу через інтеграцію новітніх підходів до навчання, методів критичного мислення та прикладного застосування наукових знань.

Актуальність програми також визначається потребою адаптації освітньої практики до глобальних викликів — зокрема, формування екологічної свідомості, реалізація принципів сталого розвитку. Хімічна освіта в 9 класі НУШ, як завершальному етапі здобуття базової середньої освіти, відіграє стратегічну роль у систематизації знань і підготовці учнів до свідомого вибору профілю навчання або професійного самовизначення. Педагогічна майстерня покликана підтримати вчителів хімії у впровадженні діяльнісного та особистісно орієнтованого навчання відповідно до вимог чинного Державного стандарту.

Програма пропонує педагогам інструменти для аналізу методичного апарату нових підручників та впровадження алгоритмів для розв'язання якісних і розрахункових задач, дієві інструменти для викладання органічної хімії. Особливу увагу приділено розвитку наукової грамотності та хімічного мислення здобувачів освіти через дослідницьку діяльність, що є критично важливим для формування їхньої наукової картини світу.

Таким чином, програма педагогічної майстерні забезпечує комплексний розвиток професійних компетентностей учителя (предметно-методичної, організаційної та оцінювально-аналітичної). Це формує готовність педагога до ефективного викладання хімії, що, у свою чергу, стимулює пізнавальний інтерес здобувачів освіти та їхню активну участь у навчанні.

Оновлення методологічної бази та застосування інтегрованого підходу є визначальними чинниками для досягнення високих освітніх стандартів і підготовки здобувачів освіти до успішної життєдіяльності в сучасному науково-технологічному суспільстві.

Програму педмайстерні розроблено відповідно до типової програми підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти (наказ МОНУ від 12.10.2022 р. №904).

Мета: Сприяти професійному зростанню педагогів шляхом вдосконалення предметно-методичної, організаційної та оцінювально-аналітичної компетентностей, що забезпечить ефективне моделювання змісту навчання відповідно до державних стандартів.

Завдання:

1. Розглянути особливості впровадження нового Державного стандарту базової середньої освіти в 9 класі, проаналізувавши методичний потенціал сучасних підручників.

2. Вдосконалити вміння вчителів організовувати навчально-дослідницьку діяльність, спрямовану на розв'язання прикладних хімічних проблем.

3. Опанувати інструменти формування оцінювання для об'єктивного моніторингу досягнення здобувачами освіти обов'язкових результатів навчання.

4. Надати методичну допомогу щодо методів запровадження ефективного використання інноваційних навчальних стратегій, включаючи STEM-освіту, використання ІКТ у навчанні хімії, та інші активні форми навчання, які забезпечують підвищення інтересу та мотивації учнів до вивчення хімії.

5. Сформувати дорожню карту реалізації змісту базового курсу хімії (9 клас) відповідно до вимог Нової української школи;

Очікувані результати: під час навчання вчителі вдосконалять та розширять такі професійні компетентності:

- **Предметно-методична** (здатність моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів, визначених державними стандартами освіти, формувати епістемні знання).

- **Організаційна** (здатність організовувати процес навчання, виховання й розвитку здобувачів освіти).

- **Оцінювально-аналітична** (визначати й фіксувати результати навчання здобувачів освіти).

Термін роботи педмайстерні: 2026 рік.

Періодичність: 4 заняття по 2 академічні години та підсумкове заняття 1 академічна година, усього 9 годин (0,3 кредиту ЄКТС) та тематичний спецкурс-тренінг 6 годин (0,2 кредиту ЄКТС). Загальна кількість годин підвищення кваліфікації учасників педмайстерні протягом року становить 15 годин (0,5 кредит ЄКТС).

Форми роботи: вебсемінари-практикуми, науково-практичні семінари.

Керівники:

МАКАШУТІНА Юлія методист Центру методичної та аналітичної роботи, ГРИГОРОВИЧ Олексій, кандидат хімічних наук, доцент кафедри природничо-математичної освіти;

Цільова аудиторія: учителі хімії закладів загальної середньої освіти.

● План роботи

Педагогічна майстерня «Особливості хімічної освіти у 9 класі НУШ»

№ з/п	Форма проведення, тема	Кільк-ть годин	Термін	Відповідальний
1	Вебсемінар-практикум «Використання методичного апарату підручників хімії для 9 класів у реалізації вимог навчальної програми»	2	Лютий	Юлія МАКАШУТІНА Олексій ГРИГОРОВИЧ

2	Вебсемінар-практикум «Практичні аспекти реалізації теми “Досліджуємо розчинність речовин і розчини”»	2	Квітень	Юлія МАКАШУТІНА Олексій ГРИГОРОВИЧ
3	Вебсемінар-практикум «Особливості реалізації теми “Досліджуємо хімічні реакції в розчинах” в контексті формування ключових компетентностей учнів».	2	Травень	Юлія МАКАШУТІНА Олексій ГРИГОРОВИЧ

4	«Вебсемінар-практикум “Методичні підходи до вивчення будови і властивостей органічних речовин у темі “Досліджуємо органічні речовини”»	2	Вересень	Юлія МАКАШУТІНА Олексій ГРИГОРОВИЧ
5	Тематичний спецкурс-тренінг «STEM у сучасному освітньому просторі»	6	Жовтень	Світлана КАПЛУН Юлія МАКАШУТІНА
6	Підсумкове заняття педагогічної майстерні «Особливості хімічної освіти у 9 класі НУШ».	1	Листопад	Юлія МАКАШУТІНА
Усього		15		

Алла ОСТАПЕНКО

Людмила ЛУЗАН

Світлана КАПЛУН

Олексій ГРИГОРОВИЧ

Юлія МАКАШУТИНА

Методичне забезпечення:

1. Державний стандарт базової середньої освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898. Електронний доступ: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/nova-ukrayinska-shkola/derzhavnij-standart-bazovoyi-serednoyi-osviti>
2. Електронні версії підручників: ДНУ «Український інститут розвитку освіти». Електронний доступ: <https://uied.org.ua/>
3. Концепція Нової української школи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/.../ukrayinska-shkola-compressed.pdf>
4. Модельні навчальні програми для 5-9 класів НУШ. Електронний доступ: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/modelni-navchalni-programi-dlya-5-9-klasiv-novoyi-ukrayinskoyi-shkoli-zaprovadzhuyutsya-poetapno-z-2022-roku>
5. Григорович О. В. Недоруб О. Ю. Хімія. Підручник для 9 класів закладів загальної середньої освіти. – Харків: Вид-во «Ранок». – 2026 – 312 с.
6. Григорович О. В. Модельна навчальна програма «Хімія. 7–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки», наказ МОН від 27.12.2023 № 1575). Електронний доступ: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/modelni-navchalni-programi-dlya-5-9-klasiv-novoyi-ukrayinskoyi-shkoli-zaprovadzhuyutsya-poetapno-z-2022-roku>
7. Сайт Комунального вищого навчального закладу «Харківська академія неперервної освіти» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://edu-post-diploma.kharkov.ua>

Регіональний проєкт підвищення якості освіти

«Освітній технопарк Харківщини – 2030»

Хаб «Якісна освіта»

ПРОГРАМА

педагогічної майстерні «Розвиток м'яких навичок у Новій українській школі»

Компонент комплексної програми

підвищення кваліфікації педагогічних працівників за усіма напрямками

Актуальність.

Сучасний світ швидко змінюється, і навички, які були актуальними ще кілька десятиліть тому, сьогодні можуть бути недостатніми. Сучасний ринок праці вимагає не тільки знань у конкретній галузі, але й комплексу так званих "м'яких" навичок, які допомагають успішно взаємодіяти з іншими людьми, вирішувати проблеми, адаптуватися до змін та бути ефективним у команді.

Традиційна освіта фокусується на засвоєнні знань і навичок у конкретних предметних областях (hard skills). М'які навички (soft skills) доповнюють ці знання, роблячи їх більш практичними та корисними. Нова українська школа акцентує увагу на формуванні не лише предметних знань, а й ключових компетентностей учнів, які включають м'які навички. Учитель, який розуміє важливість розвитку м'яких навичок, зможе ефективно інтегрувати ці навички в освітній процес. Формування м'яких навичок сприяє всебічному розвитку особистості учня, допомагає йому краще пізнати себе, свої сильні та слабкі сторони, розвивати свої таланти та потенціал.

Розвиток м'яких навичок є невід'ємною частиною Нової української школи. Це інвестиція в майбутнє наших дітей, яка допоможе їм стати успішними, щасливими та адаптованими до викликів сучасного світу.

Усе вище зазначене потребує відповідної підготовки вчителів та підвищення їх професійної компетентності щодо розвитку м'яких навичок здобувачів освіти. Саме з цією метою розроблена програма педагогічної майстерні «Розвиток м'яких навичок у Новій українській школі», яка поєднує в собі теоретичну основу, що включає чітке розуміння поняття м'яких навичок, їхньої структури та ролі в сучасному світі, ознайомлення з різноманітними педагогічними технологіями, які можуть бути використані для розвитку м'яких навичок, та практичну діяльність, що передбачає залучення учасників до групових дискусій, роботи в команді, розробки та реалізації спільних проєктів, моделювання ситуацій, які дозволяють учасникам відпрацювати певні м'які навички, а тому може бути корисною вчителям різних навчальних предметів.

Програму педмайстерні розроблено відповідно до типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти на тему «Соціально-емоційне навчання як інструмент розвитку наскрізних умінь учнів Нової української школи» (наказ МОНУ від 04.11.2025 р. №1465).

План роботи педагогічної майстерні містить методичну складову (9 годин – 0,3 кредиту ЄКТС) та тематичний спецкурс-тренінг (6 годин – 0,2 кредиту ЄКТС). Загальна кількість годин підвищення кваліфікації учасників майстерні становить 15 годин (0,5 кредиту ЄКТС).

Мета: підвищення предметно-методичної та емоційно-етичної компетентностей вчителів різних навчальних предметів у сфері формування та розвитку м'яких навичок в учасників освітнього процесу.

Завдання:

- актуалізувати важливість формування та розвитку м'яких навичок в учасників освітнього процесу;
- опанувати сучасні педагогічні підходи щодо розвитку м'яких навичок у здобувачів освіти;

- надати науково-методичну допомогу вчителям щодо інтегрування м'яких навичок у викладання;

- розробити дієві інструменти для формування м'яких навичок у здобувачів освіти.

Очікувані результати: успішне засвоєння програми забезпечує вдосконалення та розширення професійних компетентностей, а саме:

- **предметно-методичної компетентності** (здатності педагогів формувати і розвивати в здобувачів освіти ключові компетентності і наскрізні вміння, визначені державними стандартами освіти; використовувати методи і прийоми, які дають можливість здобувачам освіти реалізувати здобуті вміння на практиці);
- **емоційно-етичної компетентності** (здатності педагогів шукати рішення, які базуються на співпраці, розкривати потенціал учасників освітнього процесу; здатності на основі критичного мислення долати стереотипи і упередження та їхній вплив на побудову конструктивної й безпечної взаємодії з учасниками освітнього процесу).

Цільова аудиторія: учителі різних навчальних предметів.

Термін роботи: вересень-грудень 2026 року.

Періодичність: 3 заняття по 3 академічні години (9 годин – 0,3 кредиту ЄКТС) та тематичний спецкурс-тренінг (6 годин – 0,2 кредиту ЄКТС).

Форми роботи: відеоконференція, практичний семінар, тематичний спецкурс- тренінг, підсумковий семінар.

Керівники педагогічної майстерні: Оксана ЗАЙЦЕВА, Ольга МОЛІНА, Людмила СИНІЦЯ, методистки Центру методичної та аналітичної роботи.

План роботи педагогічної майстерні «Розвиток м'яких навичок у Новій українській школі»

№ з/п	Тема	Форма проведення	Кількість годин	Термін	Відповідальні
1	«Що таке м'які навички та чому вони важливі»	Відеоконференція	3	Вересень	Оксана ЗАЙЦЕВА, Ольга МОЛІНА Людмила СИНІЦЯ
2	«Сучасні педагогічні підходи щодо розвитку м'яких навичок в учнів, інтегрування їх у викладання предметів»	Практичний семінар	3	Жовтень	Оксана ЗАЙЦЕВА, Ольга МОЛІНА Людмила СИНІЦЯ
3	«Педагогічні інструменти для формування м'яких навичок у здобувачів освіти»	Тематичний спецкурс-тренінг	6	Листопад	Оксана ЗАЙЦЕВА, Ольга МОЛІНА Людмила СИНІЦЯ
4	«Зворотний зв'язок визначення зон для розвитку м'яких навичок»	Підсумковий семінар	3	Грудень	Оксана ЗАЙЦЕВА, Ольга МОЛІНА Людмила СИНІЦЯ

Всього годин:	15 годин
---------------	----------

Використані джерела

1. Державний стандарт базової середньої освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898>.
2. Закон України «Про освіту». URL: <http://surl.li/ixnq>
3. Закон України «Про повну загальну середню освіту». URL: <http://surl.li/mfrk>
4. Концепція Нової української школи [Електронний ресурс]. URL: <https://www.kmu.gov.ua/.../ukrainska-shkola-compressed.pdf>
5. Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти на тему «Соціально-емоційне навчання як інструмент розвитку наскрізних умінь учнів Нової української школи» (наказ МОНУ від 04.11.2025 р. №1465). URL: <https://uied.org.ua/wp-content/uploads/2025/11/mon-1465-04.11.2025.pdf>
6. Муравйова І.О., Мар'янюк Я.Г., Осадча А.О. М'які навички у сучасних реаліях української освіти. Інноваційна педагогіка: Науковий журнал. – Випуск 32, Том 1. – Видавничий дім «Гельветика», 2021. – С.108-113.
7. Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти» наказ МОН №1225 від 29.08.2024 р. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-profesiinoho-standartu-vchytel-zakladu-zahalnoi-serednoi-osvity>
8. Сердюк Г. Компетентнісний підхід у формуванні гнучких умінь (м'які навички) як передумова професійного самовизначення учнів у наукових ліцеях. Viae Educations Studies of Education and Didactics. 2022, Vol. 1, No. 4. – С. 82-91.
9. М'які навички – невід'ємні аспекти формування конкурентоспроможності студентів у XXI столітті». – Київ.: Київ. нац. торг.-екон. Ун-т, 2020. – 90 с.

Керівники педагогічної майстерні

Оксана ЗАЙЦЕВА
Ольга МОЛІНА
Людмила СИНИЦЯ

Регіональний проєкт підвищення якості освіти
«Освітній технопарк Харківщини – 2030»
Хаб 2 «Якісна освіта»

ПРОГРАМА
педагогічної майстерні для вчителів фізики на 2026 рік
«Особливості навчання фізики у 9 класі НУШ»

Компонент комплексної програми
підвищення кваліфікації

Актуальність.

Актуальність програми педагогічної майстерні для вчителів фізики базується на необхідності імплементації ключових державних документів у сфері освіти:

- Державний стандарт базової середньої освіти (Постанова КМУ № 898): вимагає переходу від знаннєвої парадигми до формування цілісної природничо-наукової картини світу.
- Наказ МОН України від 02.08.2024 № 1093 «Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання»: впроваджує нову систему оцінювання за групами результатів (ГР), що докорінно змінює підходи до ведення журналів, розробки контрольних робіт та критеріїв оцінювання.
- Професійний стандарт вчителя (Наказ МОН України від 29.08.2024 №1225 «Про затвердження професійного стандарту "Вчитель закладу загальної середньої освіти"»): визначає потребу в постійному розвитку цифрової, методичної та прогностичної компетентностей педагога.

Продовження реформи загальної середньої освіти відповідно до Концепції «Нова українська школа» та впровадження у 9 класах з 2026/2027 навчального року нового Державного стандарту базової середньої освіти є пріоритетним напрямом шкільної фізичної освіти. Оскільки 9 клас є завершальним етапом базової середньої школи, особливої ваги набуває підготовка учнів до свідомого вибору подальшої освітньої траєкторії (профільного навчання).

Упровадження Державного стандарту спрямоване на системні зміни в організації освітнього процесу. Вони мають забезпечити формування у дев'ятикласників / дев'ятикласниць цілісної наукової картини світу, ключових компетентностей і наскрізних умінь, визначених Законом України «Про освіту», а також сприяти вихованню ціннісних орієнтирів НУШ.

В умовах переорієнтації змісту нових навчальних програм на компетентнісний підхід, учитель фізики постає як організатор освітнього середовища, де в центрі уваги – особистість учня. Для учнів 9 класу це означає:

- урахування їхнього особистого, соціального, культурного та навчального досвіду;
- орієнтація на професійне самовизначення та запити підлітків;
- розвиток здатності застосовувати знання з фізики для вирішення реальних життєвих ситуацій.

Зміст курсу фізики 9 класу, визначений модельними навчальними програмами, ґрунтується на логіці наукового пізнання. Під час реалізації змісту базового курсу фізики у 9 класі за новим Державним стандартом базової середньої освіти учителю важливо розуміти, що результатом навчання є не просто сума знань, а сформовані компетентності: глибоке розуміння фізичних законів, явищ і процесів у поєднанні з практичними навичками їх використання.

Серед ключових факторів, що забезпечують якість природничої освіти на етапі завершення базової школи, слід акцентувати увагу на:

- осучаснення освітнього середовища (віртуальні лабораторії, STEM-технології);
- діяльнісний підхід (проектна діяльність, експериментальні дослідження);
- технологічність методик (диференційоване та інтегроване навчання);
- моніторинг навчальних досягнень для корекції індивідуальної освітньої траєкторії учня / учениці;
- своєчасну та якісну підготовку педагогів до роботи в умовах трансформації змісту освіти.

Зазначене вище потребує завчасної підготовки вчителів фізики та підвищення їхньої професійної майстерності з питань упровадження нового Державного стандарту базової середньої освіти саме на рівні випускних класів базової школи.

Доцільним є в межах пролонгованої методичної форми професійного розвитку педагогів допомогти вчителям зорієнтуватися в просторі освітньої реформи, реалізувати зміст базового курсу фізики 9 класу для формування особистості учня згідно мети загальної середньої освіти та мети природничої освітньої галузі, оскільки від професійної компетентності вчителя залежить якісна організація освітнього процесу, спрямована на досягнення завдань освітньої реформи «Нова українська школа».

Тому вбачаємо за необхідне допомогти вчителю сформуванню чітких бачення шляхів реалізації реформи «Нова українська школа» засобами навчального предмета «Фізика». З цією метою розроблено програму педагогічної майстерні «Реалізація змісту базового курсу фізики у 9 класі Нової української школи».

Програма укладена з урахуванням Типової програми підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти (наказ МОН України від 12.10.2022 р. № 904).

Програма педагогічної майстерні містить методичну складову (9 год. – 0,3 кредиту ЄКТС) та тематичний спецкурс-тренінг (6 год. – 0,2 кредиту ЄКТС). Загальна кількість годин підвищення кваліфікації учасників майстерні протягом календарного року становить 15 годин (0,5 кредити ЄКТС).

Зміст роботи педагогічної майстерні забезпечує Центр методичної та аналітичної роботи Комунального вищого навчального закладу «Харківська академія неперервної освіти».

Мета: професійний розвиток педагогічних працівників відповідно до державної політики в галузі освіти, удосконалення предметно-методичної, інформаційно-цифрової компетентностей, здатності до навчання впродовж життя щодо реалізації концептуальних засад Нової української школи в процесі навчання фізики в 9 класі за новими програмами.

Завдання:

— проаналізувати потенціал модельних навчальних програм з фізики для 9 класу як інструменту розвитку ключових компетентностей учнів засобами змісту тем відповідно до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти, визначених Державним стандартом базової середньої освіти;

— розширити і поглибити теоретичні знання та інтегрувати у власну практику сучасні й ефективні методики й технології навчання, виховання й розвитку здобувачів освіти в освітньому процесі з фізики у 9 класі Нової української школи;

— розглянути STEM-технології для практичного вирішення реальних навчальних проблем, розвитку критичного мислення та підготовки здобувачів освіти до професій майбутнього через експерименти, проекти та командну роботу;

— сформувати дорожню карту реалізації змісту базового курсу фізики (9 клас) відповідно до вимог Нової української школи;

— удосконалити цифрову грамотність педагога через використання віртуальних лабораторій (PhET, Mozaik, Go-Lab), мобільних застосунків та ШІ-інструментів.

Очікувані результати: удосконалення та розвиток професійних компетентностей:

— предметно-методичної (здатність моделювати зміст освіти відповідно до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти, визначених Державним стандартом базової середньої освіти, здатність добирати і використовувати сучасні й ефективні методики і технології навчання, виховання й розвитку здобувачів освіти);

— інформаційно-цифрової (здатність ефективно використовувати наявні та створювати (за потреби) нові електронні (цифрові) ресурси, здатність використовувати цифрові технології в освітньому процесі);

— здатності до навчання впродовж життя (здатність до інноваційної діяльності).

Цільова аудиторія: учителі фізики закладів загальної середньої освіти Харківської області (за бажанням).

Термін роботи: 2026 рік.

Форми роботи: вебсемінари-практикуми, тематичний спецкурс, підсумкова конференція.

Формат проведення: дистанційний (на платформі ZOOM).

Керівники:

Федченко С.Г., методистка Центру методичної та аналітичної роботи КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти».

План роботи педагогічної майстерні для вчителів фізики

№ з/п	Тематика	Форма реалізації	Кількість годин	Термін проведення	Відповідальні
1.	«Особливості навчання тем «Електричний струм у різних середовищах», «Магнітні та електромагнітні явища» за стандартами НУШ»	Вебсемінар-практикум	2	Лютий	Федченко С.Г.
2.	«Сучасні методичні підходи до вивчення теми "Механічні та електромагнітні хвилі"»	Вебсемінар-практикум	2	Квітень	Федченко С.Г.
3.	«Світлові явища: методика формування ключових компетентностей учнів»	Вебсемінар-практикум	2	Травень	Федченко С.Г., Каплун С.В.
4.	Методичний конструктор теми «Будова атома та атомного ядра»	Вебсемінар-практикум	2	Вересень	Федченко С.Г.
5.	STEM в сучасному освітньому просторі.	Тематичний спецкурс	6	Жовтень	Каплун С.В., Федченко С.Г.
6.	«Фізична освіта в 9 класі НУШ: аналіз досягнень та подолання методичних труднощів»	Підсумкова конференція	1	Листопад	Федченко С.Г.
Усього годин					15

Використані джерела

1. Закон України «Про освіту» [Електронний ресурс]. URL: <http://surl.li/ixnq>
2. Закон України «Про повну загальну середню освіту» [Електронний ресурс]. URL: <http://surl.li/mfrk>
3. Концепція Нової української школи [Електронний ресурс]. URL: <https://www.kmu.gov.ua/.../ukrainska-shkola-compressed.pdf>
4. Державний стандарт базової середньої освіти, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898>.
5. Наказ МОН України від 29.08.2024 № 1225 «Про затвердження професійного стандарту "Вчитель закладу загальної середньої освіти"» [Електронний ресурс]. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/uploads/public/66e/806/fcb/66e806fcb90e2017837434.pdf>
6. Наказ МОН України від 20.08.2025 № 1163 «Про затвердження концептуальних засад освітніх галузей та дорожньої карти реалізації концептуальних засад освітніх галузей на 2025-2030 роки» [Електронний ресурс]. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-kontseptualnykh-zasad-osvitnikh-haluzei-ta-dorozhnoi-karty-realizatsii-kontseptualnykh-zasad-osvitnikh-haluzei-na-2025-2030-roky>
7. Лист МОН України від 13.08.2025 року 1/16828-25 «Про інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів / інтегрованих курсів у закладах загальної середньої освіти у 2025/2026 навчальному році»: [Електронний ресурс]. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-instruktyvno-metodychni-rekomendatsii-shchodo-vykladannia-navchalnykh-predmetiv-intehrovanykh-kursiv-u-zakladakh-zahalnoi-serednoi-osvity-u-20252026-navchalnomu-rotsi>
8. Наказ МОН України № 1093 від 02.08.2024 «Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання» [Електронний ресурс]. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-rekomendatsii-shchodo-otsiniuvannia-rezultativ-navchannia>
9. Модельна навчальна програма "Фізика. 7 - 9 класи" для закладів загальної середньої освіти (авт. Кремінський Б.Г., Гельфгат І.М., Божинова Ф.Я., Ненашев І.Ю., Кірюхіна О. О.). [Електронний ресурс]. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2023/Model.navch.prohr.5-9.klas/Pryrodnycha.osvitnya.haluz.2023/16.08.2023/Fizyka.7-9%20kl.Kreminskyu.ta.in.16.08.2023.pdf>
10. Модельна навчальна програма "Фізика. 7 - 9 класи" для закладів загальної середньої освіти (авт. Головка М.В., Засекін Д.О., Засекіна Т.М., Крячко І.П., Ляшенко О.І., Мацюк В.М., Мельник Ю.С., Непорожня Л.В., Сіпій В.В.). [Електронний ресурс]. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2023/Model.navch.prohr.5-9.klas/Pryrodnycha.osvitnya.haluz.2023/16.08.2023/Fizyka.7-9%20kl.Holovko.ta.in.16.08.2023.pdf>
11. Модельна навчальна програма "Фізика. 7 - 9 класи" для закладів загальної середньої освіти (авт. Максимович З.Ю., Білик М.М., Варениця Л.В. Коваль Г.С., Микитеєк О.М., Ординович М.Б., Созанський А.В., Шевців В.Ф.). [Електронний ресурс]. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/>

12. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / Під заг. ред. Бібік Н.М. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. – 2016 с.
13. Індивідуалізація навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу у базовій школі: методичний посібник. [Електронне видання] / Топузов О. М., Алексеєва С. В., Малихін О. В., Арістова Н. О. – Київ : Видавничий дім «Освіта», 2024. – 113 с.

**Регіональний проєкт «Освітній технопарк
Харківщини – 2030» хаб «Якісна освіта»**

**ПРОГРАМА
воркшопу за темою «Мовний старт: англійська мова для дошкільнят»
для вихователів ЗДО**

Компонент комплексної
програми підвищення
кваліфікації педагогів
закладів дошкільної освіти

Актуальність. У сучасному світі, що стрімко глобалізується, володіння англійською мовою стає не просто перевагою, а життєвою необхідністю. Ця тенденція повністю поширюється і на Україну, де інтеграція до європейського та світового простору вимагає від наших громадян високого рівня мовної компетентності. Саме тому раннє ознайомлення дітей з англійською мовою набуває особливої актуальності.

Відповідно до Закону України «Про застосування англійської мови в Україні» заклади дошкільної освіти забезпечують обов'язкове вивчення англійської мови дітьми дошкільного віку. Починаючи вивчення англійської мови вже в дошкільному віці, створюється міцний фундамент для її подальшого засвоєння. Доведено, що діти дошкільного віку мають унікальну здатність до засвоєння мов, вони легко та природно запам'ятовують нові звуки, слова та граматичні конструкції. Це зумовлено пластичністю їхнього мозку та відсутністю мовного бар'єру, який часто виникає в старшому віці.

Забезпечення вивчення англійської мови дітьми дошкільного віку відповідає запитам суспільства й Державному стандарту дошкільної освіти, який орієнтований на формування всебічно розвиненої особистості, готової до викликів сучасного світу. Така підготовка дозволить дітям успішніше адаптуватися до навчання в школі, де англійська мова є одним із ключових предметів, а також відкриє ширші можливості для їхнього майбутнього особистісного та професійного розвитку.

З огляду на це, актуальним є організація роботи воркшопу для вихователів закладів дошкільної освіти, діяльність якого спрямована на надання допомоги щодо вивчення англійської мови в групах дітей дошкільного віку (ознайомлення з граматиною, лексикою, створення англійськомовного середовища, у якому діти будуть занурені в мову через різні види діяльності (гра, вивчення віршів, повсякденне спілкування). Такий підхід дозволяє формувати в дітей позитивне ставлення до мови, розвивати інтуїтивне розуміння та сприйняття англійської мови на слух, а також розширювати їхній світогляд, розвиває когнітивні процеси, такі як пам'ять, увага, мислення, формує комунікативні навички.

Програму воркшопу розроблено на основі Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників щодо впровадження оновленого Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти), затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 31.03.2021 № 397.

Програма роботи воркшопу містить методичну складову (15 годин – 0,5 кредита ЄКТС) та тематичний спецкурс-мовний тренінг (І рівень – 15 годин – 0,5 кредита ЄКТС), який є обов'язковим для всіх учасників. Загальна кількість годин підвищення кваліфікації учасників воркшопу становить 30 годин (1 кредит ЄКТС).

Після проходження навчання за освітньою програмою тематичного спецкурсу-мовного тренінгу за I рівнем, вихователі ЗДО матимуть можливість пройти поглиблене навчання з англійської мови на тематичному спецкурсі-мовному тренінгу II рівня (30 годин – 1 кредит ЄКТС). У результаті, загальна кількість годин підвищення кваліфікації учасників воркшопу буде становити 60 годин (2 кредит ЄКТС).

Зміст роботи воркшопу забезпечують Центр виховання та розвитку особистості (керівник Тетяна ГОРБЕНКО, методист Наталія КАПУСТИНА), і Центр методичної та

аналітичної роботи (методист Ольга МОЛІНА), за участі науково-педагогічних працівників кафедри сучасних методик навчання (завідувач Галина ДЕГТЯРЬОВА, док. пед. наук, викладачі Вікторія ШЕРЕМЕТ та Наталія ГЕРАСИМЕНКО).

Мета: розвиток організаційної та предметно-методичної професійних компетентностей вихователів закладів дошкільної освіти щодо вивчення англійської мови в групах дітей дошкільного віку.

Завдання:

- акцентувати увагу педагогів на ролі англійської мови у процесі розвитку особистості дитини та розкрити особливості її вивчення для дітей дошкільного віку;
- удосконалити у вихователів здатність використовувати ефективні форми та методи навчання англійської мови дошкільників, сформувавши основи знань із лексики та граматики іноземної мови;
- ознайомити із сучасними вимогами та підходами щодо створення англійськомовного освітнього середовища в ЗДО;
- надати науково-методичну допомогу вихователям щодо організації процесу вивчення англійської мови в групах дітей дошкільного віку в реаліях сьогодення.

Очікувані результати: успішне вдосконалення та розвиток таких професійних компетентностей:

- організаційної (здатності обирати ефективні методи, форми та засоби організації освітнього процесу відповідно до потреб дітей дошкільного віку в сучасних умовах);
- предметно-методичної (здатності формувати в дітей дошкільного віку компетентності відповідно до Державного стандарту дошкільної освіти в сучасних умовах).

Термін роботи: 2026 рік.

Форми роботи: науково-методичні вебсемінари, тематичний спецкурс-мовний тренінг.

Керівники: Наталія КАПУСТИНА, методист Центру виховання та розвитку особистості КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти», Ольга МОЛІНА, методист Центру методичної та аналітичної роботи КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти».

Цільова аудиторія: вихователі закладів дошкільної освіти

**План роботи воркшопу за темою «Мовний старт: англійська мова для дошкільнят»
для вихователів закладів дошкільної освіти**

	Тематика з/п	Форма реалізації	Кіль- кість годин	Термін проведенн я	Відповідальні
1.	Роль англійської мови для розвитку особистості дитини дошкільного віку	Вебсемінар	3	Січень	Наталія КАПУСТИНА Ольга МОЛІНА Маріанна КОЧЕНГІНА
2	Особливості вивчення	Вебсемінар	4	Лютий	Наталія КАПУСТИНА Ольга МОЛІНА

	англійської мови в групах дітей дошкільного віку				
	Граємо й вчимо: як навчати англійську лексику дошкільникам через ігрову діяльність	Тематичний спецкурс- мовний тренінг I рівень II рівень	15 30	За окремим графіком	Наталія КАПУСТІНА Ольга МОЛІНА Наталія ГЕРАСИМЕ-НКО Вікторія ШЕРЕМЕТ
3	Освітнє середовище для вивчення англійської мови дошкільниками	Вебсемінар	4	Квітень	Наталія КАПУСТІНА Ольга МОЛІНА Маріанна КОЧЕНГІНА
4.	Англійська для дошкільнят: цікаво, ефективно, сучасно!	Підсумковий вебсемінар» «Панно ідей»	4	Травень	Наталія КАПУСТІНА Ольга МОЛІНА
Усього годин			30/60		

Алла ОСТАПЕНКО
Людмила ЛУЗАН
Галина ДЕГТЯРЬОВА
Маріанна КОЧЕНГІНА
Ольга МОЛІНА
Тетяна ГОРБЕНКО
Наталія КАПУСТІНА

Використані джерела

1. Англійська мова в закладах дошкільної освіти: методичний poradnik для вихователів закладів дошкільної освіти / Мочикіна М.В., Головань Д.О. К: Видавництво «Лінгвіст». 2024. 32 с. URL: <https://online.flippingbook.com/view/200404368/2/>
2. Гунько С. В., Бацмай С. А, Гусак Л. Є., Занюк Н. П., Стадник Н. Р., Крутова О. І. Англійська мова : авторська навчальна програма за методикою асоціативних символів: для старшого дошкільного та молодшого шкільного віку (від 5 до 10 років) закладів дошкільної та загальної середньої освіти. Луцьк, 2023. 103 с.
3. Закон України «Про застосування англійської мови в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3760-20#Text>
4. Закон України «Про дошкільну освіту» № 3788-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20>
5. Концепція Державної цільової національно-культурної програми сприяння вивченню та застосуванню англійської мови в Україні на 2026 – 2030 роки: постанова КМУ від 04.06.2025 № 659. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/659-2025-%D0%BF#Text>
6. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти) нова редакція: наказ МОН України від 12.01.2021 № 33. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/prozatverdzhennya-bazovogo-komponenta-doshkilnoyi-osviti-derzhavnogo-standartu-doshkilnoyi-osviti-nova-redakciya>

Регіональний проєкт підвищення якості освіти
«Освітній технопарк Харківщини – 2030»
Хаб «Здорова школа»

ПРОГРАМА
воркшопу для молодих фахівців психологічної служби
«Практики психосоціальної підтримки всіх учасників освітнього процесу»

**Компонент комплексної програми
підвищення кваліфікації за напрямом
«Практичні психологи ЗЗСО»,
«Практичні психологи ЗДО», «Соціальні
педагоги»**

Актуальність.

З метою професійного розвитку працівників психологічної служби щодо збереження ментального здоров'я учасників освітнього процесу у 2026 році буде продовжено реалізацію регіонального проекту «Психосоціальна підтримка та психологічне забезпечення освітнього процесу в закладах освіти Харківської області в умовах війни та повоєнного відновлення». Однією з форм реалізації цього проекту є організація та проведення воркшопу для молодих фахівців психологічної служби за темою «Практики психосоціальної підтримки всіх учасників освітнього процесу».

Метою діяльності психологічної служби системи освіти України є збереження і зміцнення фізичного здоров'я, психічного та соціального благополуччя всіх учасників освітнього процесу: вихованців, учнів, студентів, батьків (законних представників), педагогічних та інших працівників. Переважна більшість молодих фахівців потребує допомоги з боку методичних служб та закладів післядипломної освіти в організації роботи, оволодіння практичними вміннями та навичками, необхідними для здійснення психологічного та соціально-педагогічного супроводу осіб, які переживають кризові події.

В умовах надзвичайних викликів щодо збереження цілісності й державності України, військової агресії РФ, питань забезпечення фізичної, психічної безпеки особистості, завдань консолідації суспільства та відновлення психічного здоров'я після тривалої дії стресових факторів величезного значення набуває діяльність практичних психологів і соціальних педагогів закладів освіти зі здобувачами освіти. Фахівцям психологічної служби потрібно глибше розуміти реакції на стрес і травми у дітей для здійснення психосоціальної підтримки, включно з поліпшенням захисних механізмів дітей, які зазнали страждань, травм і горя. Одним з найважливіших напрямів психосоціальної підтримки є надання першої психологічної та кризової психологічної допомоги дітям та педагогічним працівникам задля подолання негативних наслідків травмуючих подій та адаптації до нових обставин життя.

Пріоритетного значення набуває формування у учнів та педагогів навичок подолання стресу та тривожності, турботи про своє психічне здоров'я, розвиток стресостійкості та резильєнтності, а також розширення можливостей та підтримка батьків у догляді за їхніми дітьми під час воєнного стану в країні.

З метою надання методичної допомоги молодим фахівцям психологічної служби розроблено програму воркшопу «Практики психосоціальної підтримки всіх учасників освітнього процесу» з урахуванням вимог нормативних документів:

- розпорядження КМУ від 27 грудня 2017 року № 1018-р. «Про схвалення Концепції розвитку охорони психічного здоров'я в Україні на період до 2030 року»;
- листа Міністерства освіти і науки України від 29.03.2022 р. № 1/3737-22 «Про забезпечення психологічного супроводу учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні»;
- листа Міністерства освіти і науки України від 04.04.2022 № 1/3872-22 «Про методичні рекомендації «Перша психологічна допомога. Алгоритм дій»;

- листа Міністерства освіти і науки України від 07.07.2025 №21/08-586 «Про методичні рекомендації «Пріоритетні напрями роботи психологічної служби у системі освіти України у 2025/2026 навчальному році».

Програма воркшопу включає методичну складову в форматі вебсемінарів (9 годин) і тематичний спецкурс-тренінг (6 годин). Усього – 15 годин (0,5 кредиту ЄКТС).

Мета: розвиток професійних компетентностей фахівців психологічної служби, а саме, особистої та навчальної (здатності до професійного розвитку, вміння планувати та управляти власним робочим часом), етичної (здатності дотримуватися принципів надання психологічної допомоги, усвідомлювати свої професійні можливості та діяти лише в межах рівня професійної підготовленості), соціальної (здатності будувати ефективну міжособисту комунікацію зі всіма учасниками освітнього процесу, критично оцінювати соціальні події і явища).

Завдання:

- ознайомити з феноменом психологічної травми та стресу під час війни, шляхами психосоціальної підтримки для зміцнення захисних факторів здобувачів освіти;
- розвивати вміння та навички надання першої психологічної допомоги;
- розвивати здатність застосовувати на практиці техніки стабілізації емоційного стану здобувачів освіти;
- оволодіння фахівцями психологічної служби арт-методами для надання якісної психосоціальної підтримки всім учасникам освітнього процесу;
- поглибити знання щодо практик роботи з педагогами, удосконалювати навички самопомоги.

Очікувані результати: у процесі навчання фахівці психологічної служби розвинуть та удосконалять такі професійні компетентності

- **особисту та навчальну** (здатність до професійного розвитку, вміння планувати та управляти власним робочим часом);
- **етичну** (здатність дотримуватися принципів надання психологічної допомоги, усвідомлювати свої професійні можливості та діяти лише в межах рівня професійної підготовленості);
- **соціальну** (здатність будувати ефективну міжособисту комунікацію зі всіма учасниками освітнього процесу, критично оцінювати соціальні події і явища).

Цільова аудиторія: практичні психологи та соціальні педагоги закладів освіти зі стажем роботи до 3-х років.

Термін роботи: 2026 навчальний рік.

Форми роботи: вебсемінар, вебсемінари-практикуми, тематичний спецкурс-тренінг.

Керівник: ЗАМАЗІЙ Юлія, завідувач Центру практичної психології, соціальної роботи та здорового способу життя, доктор філософії.

**План
роботи воркшопу для молодих фахівців психологічної служби
«Практики психосоціальної підтримки всіх учасників освітнього процесу»**

№ з/п	Тема	Форма реалізації	Кількість годин	Терміни проведення	Відповідальні
1.	Травма та стрес під час війни: принципи взаємодії з постраждалими та перша психологічна допомога.	Вебсемінар	3	лютий	Замазій Ю.О.
2.	Психосоціальні втручання для зміцнення захисних факторів здобувачів освіти: шляхи	Вебсемінар-практикум	3	квітень	Замазій Ю.О.

	психосоціальної підтримки, техніки стабілізації емоційного стану.				
3.	Використання арт-методів в здійсненні психосоціальної підтримки здобувачів освіти.	Тематичний спецкурс-тренінг	6	травень	Замазій Ю.О.
4.	Збереження психосоціального благополуччя як основа надання якісної підтримки дитині в кризових ситуаціях: робота з педагогами, шляхи самопомоги.	Вебсемінар -практикум	3	червень	Замазій Ю.О.
	Усього годин		15		

Методичне забезпечення

1. Буклет «Як допомогти собі справитися з наслідками стресу, викликаного ракетними обстрілами, війнами та терористичними діями». Режим доступу: <https://la-strada.org.ua/download/yak-dopomogty-sobi-spravytysya-z-naslidkamy-stresu>
2. Вправи для дітей та підлітків, які перебувають у стресовій ситуації, для зняття психоемоційного напруження. Режим доступу: <https://imzo.gov.ua/psyholohichniy-suprovid-ta-sotsialno-pedahohichna-robota/materialy-dlia-vykorystannia-v-roboti-pid-chas-voienykh-diy/vpravy-dlia-ditey-ta-pidlitkiv-iaki-perebuvaiut-u-stresoviy-sytuatsii-dlia-zniattia-psykhoemotsiynoho-napruzhennia/>
3. Джерело педагогічних інновацій. Практичний психолог закладу освіти. Науково-методичний журнал. – Випуск № 4(36). – Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2021. – 200 с.
4. Добірка психологічних хвилинок різних авторів, які представлені на Youtube-каналі за покликанням: https://drive.google.com/file/d/1U9IDDq2MbBVRUEGIS_PEm66omxXqwbq/view
5. Етичний кодекс практичного психолога, прийнятий на I Установчому з'їзді Товариства психологів України 20 грудня 1990 року в м. Києві.
6. Лист МОНУ від 07.07.2025 №21/08-586 «Про методичні рекомендації «Пріоритетні напрями роботи психологічної служби у системі освіти України в 2025/2026 навчальному році».
7. Лист Міністерства освіти і науки України від 02.03.2017 № 1/9-119 «Щодо проведення в навчальних закладах кампанії з питань пропаганди психічного здоров'я».
8. Лист Міністерства освіти і науки України від 04.04.2022 № 1/3872-22 «Про методичні рекомендації «Перша психологічна допомога. Алгоритм дій» Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/news/metodichni-rekomendaciyi-persha-psihologichna-dopomoga-algoritm-dij>
9. Лист Міністерства освіти і науки України від 22.07.2024 №1/13007-24 «Про методичні рекомендації щодо соціалізації та інтеграції внутрішньо переміщених осіб у громадах».
10. Лист Міністерства освіти і науки України від 29.03.2022 р. № 1/3737-22 «Про забезпечення психологічного супроводу учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні».
11. Лист Міністерства освіти і науки України від 30.11.2020 № 6/1427-20 «Про затвердження професійного стандарту «Практичний психолог закладу освіти».
12. Наказ Міністерства освіти і науки України «Про затвердження положення про психологічну службу системи освіти України» від 22.05.2018 № 509.
13. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи: Навчальний посібник. Том 2. Київ, 2018. 240 с.
14. Перша психологічна допомога. Посібник для членів загону швидкого реагування Товариства Червоного Хреста України м. Київ, 2017.

15. Посібник самодопомоги (упорядники: Т. Ковалик, В. Чоботарь, О. Гуковський), в якому представлені вправи та техніки для розвитку саморегуляції. Режим доступу: <https://usp.community/news/571-posibnyk-samodopomohy-2>
16. Посібник «Коли світ на межі змін: стратегії адаптації. Психологічна підтримка вчителів та дітей у часи війни». Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/1r0qbJVj-IXfSjLtvzvJDeicK5YFI6wZL/view>
17. Про схвалення Концепції розвитку охорони психічного здоров'я в Україні на період до 2030 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2017 року №1018-р.
18. [Програма ментального здоров'я | Ти як?](#)
19. Психологічна допомога дитині у психотравмуючій ситуації. Методичний посібник. / Уклад. : Г.Б.Растроста . – Суми. НВВ КЗ СОППО : 2018. 64 с.
20. Психологічна підтримка та допомога дітям, які пережили травматичні події. Навчально-методичний посібник / Автори-упоряд.: Н. Вааранен-Валконен, Н. Заварова, за заг. ред. О. Калашник. Київ, 2022. 104 с.
21. Психосоціальна підтримка в кризовій ситуації : методичний посібник для педагогів / С. Богданов, О. Залеська. – К. : Пульсари. – 2018. – 76 с.
22. Способи саморегуляції емоційного стану [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://toplutsk.com/articles-article_151.html .

Керівник:

Юлія ЗАМАЗІЙ

Алла ОСТАПЕНКО

**Регіональний проєкт підвищення якості освіти
«Освітній технопарк Харківщини – 2030»
Хаб «Здорова школа»**

ПРОГРАМА

**воркшопу для вчителів соціальної
та здоров'язбережувальної освітньої галузі
«Особливості інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут»
в умовах сучасних викликів»**

Компонент комплексної програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників, які викладають предмети соціальної і здоров'язбережувальної галузі Державного стандарту базової середньої освіти

Актуальність. Більш ніж три роки Україна переживає період подолання викликів, пов'язаних із військовою агресією, процесами європейської інтеграції. Трансформуватися в умовах війни – це великий виклик для всіх нас і водночас критична та базова необхідність для майбутнього. У «Стратегічному плані діяльності Міністерства освіти і науки України до 2027 року» підкреслюється, що ключовим у кожному напрямі трансформацій є особистість. Але не завжди вдається досягти очікуваних результатів, у тому числі – і навчальних. Різні регіони, різні умови навчання та проживання, різні вікові групи – все це впливає на опанування знаннями, що надаються під час навчання. Крім того в умовах дистанційного навчання погіршився стан здоров'я учасників освітнього процесу, а відповідальне ставлення до власної безпеки та добробуту часто залишається у площині теоретичних знань.

Протягом 2025 року було проведено опитування педагогічних працівників під час їхньої участі у методичних заходах та навчанні на курсах підвищення кваліфікації на базі КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» за напрямом «Здоров'я, безпека та добробут». З'ясувалось, що надання теоретичних знань та застосування розповсюджених різноманітних інтерактивних вправ не завжди є достатніми для досягнення очікуваних результатів. Це стосується формування в учнів свідомого ставлення до здорового способу життя, дотримання правил безпеки під час воєнного стану та створення умов для досягнення власного добробуту. Також учителі виявили бажання більш детально ознайомитись та опанувати на практиці застосування цифрових платформ з використанням штучного інтелекту.

Така ситуація обумовлює актуальність проведення воркшопу («робочої майстерні») для вчителів соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі «Нові підходи до викладання інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» в умовах сучасних викликів».

Для організації його роботи розроблено відповідну програму, що включає методичну складову в форматі вебсемінарів (9 годин) і тематичний спецкурс-тренінг (6 годин). Усього – 15 годин (0,5 кредиту ЄКТС).

Мета: розвиток предметно-методичної, емоційно-етичної, здоров'язбережувальної професійних компетентностей учителів соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі:

Завдання:

- поглибити знання щодо підтримки та збереження здоров'я освітян в сучасних умовах;
- розширити знання щодо застосування інструментів, спрямованих на забезпечення безпеки всіх учасників освітнього процесу;

- надати методичну допомогу щодо створення позитивного психологічного клімату під час навчання;
- відпрацювання практичних навичок застосування найпоширених цифрових платформ з використанням штучного інтелекту для покращення якості освітнього процесу.

Очікувані результати: вдосконалення та розширення таких професійних компетентностей:

- **предметно-методична компетентність** (здатність формувати і розвивати в здобувачів освіти ключові компетентності і наскрізні вміння, визначені державними стандартами освіти);
- **емоційно-етична компетентність** (здатність конструктивно й безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу);
- **здоров'язберезувальна компетентність** (здатність формувати в здобувачів освіти культуру здорового й безпечного способу життя).

Цільова аудиторія: вчителі соціальної та здоров'язберезувальної освітньої галузі закладів загальної середньої освіти Харківської області та м. Харкова.

Термін роботи: 2026 рік.

Форми роботи: вебсемінари, тематичний спецкурс-тренінг.

Керівник: Огньова Л.Ю., методист Центру практичної психології, соціальної роботи та здорового способу життя.

**План роботи
педагогічної майстерні
«Особливості інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут» в умовах
сьогодення»**

№ з/п	Тема, форма роботи	Форма реалізації	Кількість годин	Терміни проведення	Відповідальний
1.	Комплексний підхід до формування життєвих навичок: сучасна парадигма здоров'я здобувачів освіти	вебсемінар	3	березень	Огньова Л.Ю.
2.	Безпека здобувачів освіти: дієві інструменти для використання в навчальному процесі	вебсемінар	3	травень	Огньова Л.Ю.
3.	«Майстерня AI: технології штучного інтелекту в роботі педагога»	тематичний спецкурс-тренінг	6	червень	Астахова М.С.
4.	Позитивний психологічний клімат у класі – основа добробуту здобувачів освіти	вебсемінар	3	вересень	Огньова Л.Ю.
	Усього		15		

Методичне забезпечення

1. Державний стандарт базової середньої освіти. Постанова КМУ від 30 вересня 2020 р. № 898. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-derzhavnih-standartiv-povnoyi-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i300920-898>.
2. Про внесення змін до типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти. Наказ МОН України № 1120 від 09.08.2024. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/92805/
3. Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання. Наказ МОН України № 1093 від 02.08.2024. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/92715/
4. Про затвердження професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (Наказ МОН України № 1225 від 29.08.2024). URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennia-profesiinoho-standartu-vchytel-zakladu-zahalnoi-serednoi-osvity>
5. Стратегічний план діяльності МОН України до 2027 року. URL: <https://mon.gov.ua/strategichniy-plan-diyalnosti-mon-do-2027-roku>
6. Як заповнювати журнал і виставляти оцінки за групами результатів URL: https://znayshov.com/News/Details/Yak_zapovniuvaty_zhurnal_i_vystavliaty_otsinky_za_hrupamy_rezultativ

Керівник:

Ліана ОГНЬОВА

Алла ОСТАПЕНКО
Людмила ЛУЗАН
Юлія ЗАМАЗІЙ
Марія АСТАХОВА

Регіональний проєкт «Освітній технопарк Харківщини - 2030»

Хаб «Якісна освіта»

ПРОГРАМА

воркшопу «Медіаосвіта від А до Я»

Додаткова складова до основної частини освітньої програми підвищення кваліфікації за різними напрямками

Актуальність. Сучасний освітній процес в Україні функціонує в умовах інтенсивної цифровізації, інформаційного перенасичення та цілеспрямованих інформаційно-психологічних впливів, що особливо загострилися в умовах збройної агресії проти України. У цих реаліях педагогічний працівник відіграє ключову роль у формуванні в учнівства здатності до критичного мислення, усвідомленого споживання інформації, медіагігієни та інформаційної безпеки.

Актуальність воркшопу зумовлена необхідністю реалізації компетентнісного підходу, визначеного **Законом України «Про освіту»**, який передбачає формування ключових компетентностей, зокрема **інформаційно-комунікаційної, громадянської та соціальної** (ст. 6, 12). Саме медіаосвіта є дієвим інструментом розвитку цих компетентностей у здобувачів освіти.

Відповідно до **Державних стандартів початкової, базової та повної загальної середньої освіти**, наскрізними в освітньому процесі є формування критичного мислення, уміння працювати з інформацією, оцінювати її достовірність та безпечно використовувати цифрові ресурси. Воркшоп спрямований на практичну реалізацію цих вимог через інтеграцію медіаосвітніх підходів у навчальні заняття.

Концепція Нової української школи визначає вчителя як фасилітатора освітнього процесу, здатного формувати в учнів активну громадянську позицію та навички відповідального користування медіа. У цьому контексті підвищення медіакомпетентності педагогів є необхідною умовою ефективного впровадження реформ у сфері освіти.

Особливого значення воркшоп набуває у зв'язку з реалізацією **Концепції впровадження медіаосвіти в Україні**, яка наголошує на необхідності системної підготовки педагогічних кадрів до формування медіаграмотності та медіастійкості учнівства, починаючи з раннього віку.

Крім того, **Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти»** передбачає здатність педагога використовувати цифрові та медіаінструменти, дотримуватися принципів академічної доброчесності, забезпечувати безпечне освітнє середовище та організовувати навчання з урахуванням інформаційних ризиків.

Попри нормативно визначену потребу у формуванні медіаграмотності та критичного мислення учнівства, значна частина педагогів не володіє достатнім рівнем медіакомпетентності та практичними інструментами для інтеграції медіаосвіти в освітній процес. В умовах цифровізації, інформаційного перенасичення та інформаційно-психологічних загроз це ускладнює реалізацію компетентнісного підходу та вимог Державних стандартів освіти. Недостатня увага до питань медіагігієни, інформаційної безпеки та академічної доброчесності знижує ефективність навчання. Педагоги часто потребують системного розуміння медіаосвіти та методичної підтримки щодо використання сучасних цифрових і медіаінструментів. Це обмежує їхню здатність виконувати роль фасилітатора освітнього процесу відповідно до Концепції Нової української школи. Воркшоп спрямований на подолання цих прогалин шляхом підвищення медіакомпетентності педагогічних працівників.

Мета: розвиток та вдосконалення інформаційно-цифрової, методичної, психолого-педагогічної, громадянської та етичної професійних компетентностей педагогічних працівників, визначених Професійним стандартом вчителя, шляхом формування їх здатності критично працювати з інформацією та медіаконтентом, використовувати цифрові й медіаінструменти в освітньому процесі, дотримуватися принципів академічної доброчесності й інформаційної безпеки, а також ефективно інтегрувати медіаосвітні підходи для розвитку критичного мислення, медіаграмотності та медіастійкості здобувачів освіти в умовах сучасних інформаційних викликів.

Завдання:

- Надати освітянам цілісне розуміння медіаосвіти та її ролі в сучасному освітньому процесі.
- Сформувати практичні навички критичного аналізу інформації та розпізнавання маніпуляцій і фейків.
- Ознайомити з ефективними інструментами фактчекінгу та безпечної роботи з медіаконтентом.
- Розвинути медіастійкість освітян для протидії інформаційному тиску та дезінформації.
- Показати методи інтеграції медіаграмотності в навчальні предмети та позакласну діяльність.
- Сприяти формуванню відповідального та етичного ставлення до створення й поширення інформації в освітньому середовищі.

Очікувані результати :

У результаті навчання та успішного засвоєння програми слухачі вдосконалять та розширять такі професійні компетентності:

- розвинуть інформаційно-цифрову компетентність (навчатися критично аналізувати інформацію та медіаконтент, оцінювати їх достовірність, безпечно використовувати цифрові ресурси в освітньому процесі);
- удосконалять методичну та психолого-педагогічну компетентності, опанувавши інтеграцію медіаосвітніх підходів для формування критичного мислення й медіастійкості здобувачів освіти;
- опанують етичну та правову компетентності (системно застосовуючи принципи академічної доброчесності, авторського права, захисту персональних даних і цифрової безпеки в професійній діяльності);
- забезпечать формування громадянської та соціальної компетентності (цілеспрямовано сприятимуть формуванню активної громадянської позиції, інформаційної культури та відповідальної поведінки здобувачів освіти в медіапросторі).

Цільова аудиторія: педагоги закладів загальної середньої освіти

Термін роботи: II півріччя 2026 року

Періодичність: 3 заняття по 3 год, тематичний спецкурс-тренінг 6 год, усього 15 год.

Форми роботи: тренінг, майстер -клас, тематичний спецкурс-тренінг, вебсемінар.

Формат проведення: дистанційний (на платформі Meet).

Керівник:

Ліна Павлова, методист Центру медіа та технологій КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти»

План роботи

№	Тема	Форма	Кількість	Термін	Відповідальні
---	------	-------	-----------	--------	---------------

з/п			годин		
1	Основи медіаосвіти та формування медіастійкості педагогічних працівників	тренінг	3	вересень	Павлова Л.В
2	Розвиток критичного мислення та формування навичок фактчекінгу в освітній діяльності	майстер-клас	3	жовтень	Павлова Л.В. Василенко Ю.М.
3	Медіаосвіта та медіастійкість в освітньому середовищі	тематичний спецкурс-тренінг	6	листопад	Павлова Л.В. Василенко Ю.М
4	Інтеграція медіаосвіти в освітній процес	Вебсемінар	3	грудень	Павлова Л.В
	Усього годин:		15		

Методичне забезпечення:

1. Закон України «Про освіту». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
2. Головка О., Баранов О. Безпека медіапростору в умовах цифрових трансформацій: законодавчі ініціативи чи інформаційна культура? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://medialiteracy.org.ua/bezpeka-mediaprostoru-v-umovah-tsyfrovyh-transformatsij-zakonodavchi-initsiatyvy-chy-informatsijna-kultura/>
3. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text> (дата звернення 28.12.2021).
4. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ms.detector.media/mediaosvita/post/16501/2016-04-27-kontseptsiya-vprovadzheniya-mediaosvity-v-ukraini-nova-redaktsiya/> (дата звернення 28.12.2021).
5. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#Text> (дата звернення 28.12.2021)
6. Медіаосвіта і медіаграмотність: підручник — ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; за наук. ред. В. В. Різуна. — К.: Центр вільної преси, 2012. — 352 с.
7. Медіаграмотність учасників освітнього процесу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mediagramotnistvosviti.blogspot.com/>
Алла ОСТАПЕНКО
Людмила ЛУЗАН
Юлія Василенко
Ліна ПАВЛОВА

**«Освітній технопарк Харківщини – 2030»
хаб «Безпечна школа»**

**ПРОГРАМА ВОРКШОПУ
«Формування культури безпеки у закладах дошкільної освіти»**

**Компонент комплексної
програми
підвищення кваліфікації
педагогічних працівників за
напрямом «Керівники закладів
освіти»**

Актуальність. Повномасштабне російське вторгнення та введення воєнного стану поставили перед закладами дошкільної освіти (ЗДО) низку проблем щодо створення безпечного освітнього середовища для дітей та педагогів, забезпечення безпекової складової учасників освітнього процесу, збереження їх життя та здоров'я.

В умовах сьогодення виникає необхідність проведення навчання керівного складу ЗДО дій в умовах загрози та виникнення надзвичайної ситуації (НС), оволодіння навичками надання першої допомоги потерпілим, користування засобами індивідуального й колективного захисту, ознайомлення з методами організації роботи з безпеки життєдіяльності (БЖД) та пожежної безпеки. Основними шляхами вирішення питання формування культури безпеки і норм поведінки в НС, зокрема НС воєнного характеру, є ознайомлення із завданнями та особливостями організації заходів БЖД, вивчення основних способів захисту працівників від вражаючих факторів НС з урахуванням особливостей діяльності, ознайомлення з інформацією, що міститься в планах реагування на НС про дії в умовах загрози та виникнення НС, набуття практичних умінь щодо користування засобами індивідуального і колективного захисту, первинними засобами пожежогасіння і сприяння проведенню рятувальних та інших невідкладних робіт під час ліквідації НС і володіння навичками з надання першої допомоги потерпілим.

З 1 січня 2025 року набув чинності новий Закон України «Про дошкільну освіту», який передбачає гнучке формування груп та акцентує на безпеці та інклюзії. Також затверджено оновлений Державний стандарт дошкільної освіти, що встановлює чіткі орієнтири для формування безпекових компетентностей.

З метою професійного розвитку керівників ЗДО було розроблено програму воркшопу «Формування культури безпеки у закладах дошкільної освіти».

Програма воркшопу «Формування культури безпеки у закладах дошкільної освіти» ґрунтується на нормативно-правових документах: Закон України «Про дошкільну освіту», Закон України «Про внесення змін щодо ЦЗ у період воєнного стану (15.03.2022, № 2132-IX)», Державний стандарт дошкільної освіти, Національна стратегія розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі (Указ Президента України від 25 травня 2020 року № 195/2020).

План роботи воркшопу «Формування культури безпеки у закладах дошкільної освіти» містить методичну складову (9 годин – 0,3 кредиту ЄКТС) та тематичний спецкурс-тренінг

(6 годин – 0,2 кредиту ЄКТС). Загальна кількість годин підвищення кваліфікації учасників воркшопу становить 15 годин (0,5 кредиту ЄКТС).

Зміст роботи воркшопу забезпечує Центр виховання та розвитку особистості КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» (керівник Тетяна ГОРБЕНКО, методист Андрій ПАНАСЕНКО) у співпраці з фахівцями Навчально-методичного центру ЦЗ та безпеки життєдіяльності Харківської області та Головного управління ДСНС України у Харківській області.

Мета: розвиток та поглиблення нормативно-правової та здоров'язбережувальної компетентностей директорів / осіб відповідальних за організацію роботи з БЖД ЗДО щодо організації безпечного здорового освітнього середовища.

Завдання:

- поглибити знання учасників щодо дій цивільного населення в кризових умовах;
- акцентувати увагу на основних питаннях організації роботи з пожежної безпеки в ЗДО;
- надати рекомендації щодо шляхів реалізації завдань БЖД в ЗДО;
- розширити обізнаність учасників воркшопу щодо створення безпечного простору в ЗДО.

Очікувані результати: у результаті навчання слухачі вдосконалять та розвинуть:

A1 здоров'язбережувальну компетентність (здатність забезпечити дотримання правил пожежної безпеки, цивільного захисту та безпеки життєдіяльності).

G3 нормативно-правову компетентність (здатність керуватися в управлінській діяльності законодавством України);

Цільова аудиторія: керівники / особи відповідальні за організацію роботи з БЖД ЗДО

Термін роботи: січень 2026 – травень 2026 року.

Обсяг програми: 1 заняття 3 год., 3 заняття 2 год., тематичний спецкурс-тренінг 6 год., усього 15 год.

Керівник: Панасенко А.В., методист Центру виховання та розвитку особистості КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти»

План роботи воркшопу
за темою «Формування культури безпеки у закладах дошкільної освіти»

№ з/п	Форма роботи	Тема	Термін роботи	К-ть годин	Відповідальні та виконавці
1.	Навчально-методичний семінар	Дії цивільного населення в кризових умовах	Січень 2026 року	2	Горбенко Т.І. Панасенко А.В.
2.	Навчально-методичний семінар	Захисні споруди, особливості їх будівництва, обладнання, утримання та правила експлуатації спільно із спеціалістами Головного управління ДСНС України у Харківській області	Лютий 2026 року	3	Горбенко Т.І. Панасенко А.В.
3.	Тематичний	Школа як простір безпеки	Березень	6	Астахова М.С.

№ з/п	Форма роботи	Тема	Термін роботи	К-ть годин	Відповідальні та виконавці
	спецкурс-тренінг		2026 року		Панасенко А.В.
5.	Навчально-практичний семінар	Організація роботи з пожежної безпеки в ЗДО спільно із спеціалістами Головного управління ДСНС України у Харківській області	Квітень 2026 року	2	Горбенко Т.І. Панасенко А.В.
6.	Навчально-методичний семінар	Підсумкова конференція: «Безпечний простір дітей та дорослих»	Травень 2026 року	2	Горбенко Т.І. Панасенко А.В.

Алла ОСТАПЕНКО
Людмила ЛУЗАН
Тетяна ГОРБЕНКО
Андрій ПАНАСЕНКО

Методичне забезпечення

1. Державний стандарт дошкільної освіти.
2. Джерело педагогічних інновацій. Національно-патріотичне виховання у навчальних закладах: Науково-методичний журнал. – Випуск № 2(10). Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2015. – 224 с.
3. Закон України «Про освіту».
4. Закон України «Про дошкільну освіту»
5. Закон України «Про повну загальну середню освіту» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2020, № 31, ст.226) Із змінами, внесеними згідно із Законом № 764-IX від 13.07.2020 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text>
6. Концепція Державної цільової соціальної програми національно-патріотичного виховання на період до 2025 року Визначення проблеми, на розв'язання якої спрямована Програма Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 9 жовтня 2020 р. № 1233-Р
7. Концепція нової української школи. [Електронний ресурс]. – режим доступу <http://www.mon.gov.ua>.
8. Лист Міністерства освіти і науки України від 10.06.2019 № 1/9-365 «Про переліки навчальної літератури, рекомендованої Міністерством освіти і науки України для використання у закладах освіти у 2022/2023 н.р.» – [Електронний ресурс]. – режим доступу <http://www.mon.gov.ua>.
9. Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016 – 2020 р. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/68/2016>
10. Про затвердження Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти (наказ МОН України 26.12.2017 №1669. URL: <https://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0100-18>
11. «Керівник (директор) закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом Міністерства економіки України від 17.09.2021 року № 568-21.
12. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 04.08.2021 № 1627 «Про удосконалення підготовки з надання домедичної допомоги осіб, які не мають медичної освіти».
13. Типова програма підвищення кваліфікації вчителів, директорів та заступників директорів, педагогів-організаторів, соціальних педагогів, практичних психологів закладів загальної середньої освіти «Знаємо та діємо» за напрямком «Організація діяльності педагогічних працівників щодо надання домедичної допомоги та безпечного поведіння на дорозі» (наказ Міністерства освіти і науки України 26.01.2022 року № 64).
14. Закон України «Про внесення змін щодо захисту у період воєнного стану (15.03.2022, №2132-IX)».
15. Національна стратегія розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі (Указ Президента України від 25 травня 2020 року № 195/2020)

**Регіональний проєкт «Освітній технопарк
Харківщини – 2030» хаб «Якісна освіта»**

ПРОГРАМА

**Постійно діючий семінар для педагогів закладів дошкільної освіти
«Забезпечення безпеки дітей у ЗДО»**

Компонент комплексної
програми підвищення
кваліфікації педагогів
закладів дошкільної освіти

Актуальність. Забезпечення безпеки дитини є одним із ключових завдань сучасної системи дошкільного освіти. У період воєнного стану, соціальної нестабільності та зростання рівня стресових ситуацій у суспільстві питання захисту дітей від насильства та жорсткого поводження набуває особливої значущості. Дошкільний вік – це період активного формування емоційної сфери, довіри до світу та здатності до соціальної взаємодії, тому будь-який прояв агресії, приниження чи психологічного тиску може мати довготривалі негативні наслідки для розвитку особистості дитини.

Із метою виконання Стратегічного плану діяльності Міністерства освіти і науки України до 2027 року, відповідно до Меморандуму про взаєморозуміння між представництвом Save the Children в Україні та Міністерством освіти і науки України у закладах дошкільної освіти України впроваджується Політика забезпечення безпеки дітей.

Згідно з постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми» заклади дошкільної освіти (далі – ЗДО) мають забезпечити функціонування ефективної системи унеможливлення будь-якого виду насильства та жорстокого поводження з дітьми, створення у закладах освіти середовища, вільного від насильства та жорстокого поводження з дитиною.

Провідну роль у створенні безпечного, доброзичливого та підтримувального середовища відіграють педагоги ЗДО. Вони також є захисниками прав дитини, які зобов'язані своєчасно розпізнавати ознаки насильства, реагувати відповідно до законодавства та будувати партнерську взаємодію з батьками.

З огляду на це, актуальним є організація роботи постійно діючого семінару для педагогів ЗДО, діяльність якого спрямована на надання їм допомоги з питань профілактики насильства, формування у них практичних навичок безпечної педагогічної взаємодії та створення умов, що забезпечують психологічний комфорт і добробут кожної дитини. Це відповідає вимогам сучасної освітньої політики України, Конвенції ООН про права дитини та державному стандарту дошкільного освіти.

Програму постійно діючого семінару розроблено на основі Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних закладів дошкільної освіти щодо надання психологічної підтримки учасникам освітнього процесу, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 15.01.2025 № 46.

Програма роботи постійно діючого семінару містить методичну складову (9 год – 0,3 кредита ЄКТС) та тематичний спецкурс-тренінг (6 год – 0,2 кредита ЄКТС). Загальна кількість годин підвищення кваліфікації учасників постійно діючого семінару протягом календарного року становить 15 годин (0,5 кредита ЄКТС).

Зміст роботи постійно діючого семінару забезпечують Центр виховання та розвитку особистості (керівник Тетяна ГОРБЕНКО, методист Наталія КАПУСТИНА), за участі науково-педагогічних працівників кафедри методики дошкільної та початкової освіти (завідувач Маріанна КОЧЕНГІНА, канд. пед. наук) та Ресурсного центру з підтримки інклюзивної освіти (завідувач Інна МАЛАКЕЙ).

Мета: розвиток здоров'язберезувальної, психо-емоційної компетентностей та компетентності педагогічного партнерства педагогів закладів дошкільної освіти щодо забезпечення безпеки дітей у ЗДО.

Завдання:

- акцентувати увагу педагогів на психолого-педагогічних основах безпечного освітнього середовища в ЗДО;
- поглибити знання педагогів із питань педагогічної етики, культури ненасильницької комунікації та сформувати навички володіння техніками ненасильницького спілкування й попереджати насильство в ЗДО;
- удосконалити в педагогів здатність розпізнавати й запобігати формам та проявам насильства щодо дітей у ЗДО в сучасних умовах;
- надати науково-методичну допомогу педагогам щодо забезпечення безпеки дітей у партнерстві з батьками.

Очікувані результати: успішне вдосконалення та розвиток таких професійних компетентностей:

- здоров'язберезувальної (здатності організовувати фізично безпечне освітнє середовище);
- психо-емоційної (здатності до самоконтролю, саморегуляції та толерантної взаємодії);
- педагогічного партнерства (здатності до ефективної співпраці та комунікації в професійній діяльності).

Термін роботи: 2026 рік.

Форми роботи: науково-методичні вебсемінари, тематичний спецкурс-тренінг.

Керівник: Наталія КАПУСТИНА, методист Центру виховання та розвитку особистості КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти».

Цільова аудиторія: педагоги закладів дошкільної освіти

лан роботи постійно діючого семінару «Забезпечення безпеки дітей у ЗДО» для педагогів закладів дошкільної освіти

№ з/п	Тематика	Форма реалізації	Кількість годин	Термін проведення	Відповідальні
1.	Психолого-педагогічні основи безпечного освітнього середовища в ЗДО	Вебсемінар	3	Лютий	Наталія КАПУСТИНА Тетяна ЧОТІЙ
2	Педагогічна етика та культура ненасильницької комунікації	Тематичний спецкурс-тренінг	6	Квітень	Наталія КАПУСТИНА
3	Форми та прояви насильства щодо дітей: як розпізнати і	Вебсемінар	3	Жовтень	Наталія КАПУСТИНА Оксана ЗАЛІСЬКА

	запобігти				
4	Партнерство з батьками у забезпеченні безпеки дітей	Вебсеінар	3	Листопад	Наталія КАПУСТІНА Світлана ЖДАНОВА
Усього годин			15		

-
Алла ОСТАПЕНКО
Людмила ЛУЗАН
Маріанна
КОЧЕНГІНА
Тетяна ГОРБЕНКО
Наталія КАПУСТІНА

Використані джерела

1. Закон України «Про дошкільну освіту» № 3788-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20>
2. Закон України «Про охорону дитинства». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text>
3. Лист МОН України від 14.08.2020 №1/9-436 «Про створення безпечного освітнього середовища в закладі освіти та попередження протидії булінгу (цькуванню)» URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-stvorennya-bezpechnogo-osvitnogo-seredovisha-v-zakladi-osviti-ta-poperedzhennya-i-protidiyi-bulingu-ckuvannyu>
4. Наказ МОН від 28.12.2019 № 1646 «Деякі питання реагування на випадки булінгу (цькування) та застосування заходів виховного впливу в закладах освіти». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0111-20#Text>
5. Наказ МОН України від 12.01.2021 № 33 «Про затвердження Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) нова редакція»: URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-bazovogo-komponenta-doshkilnoyi-osviti-derzhavnogo-standartu-doshkilnoyi-osviti-nova-redakciya>
6. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Типової програми унеможливлення насильства та жорстокого поводження з дітьми» від **04.06.2025** № **658**. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/658-2025-%D0%BF#Text>
7. Save the Children. URL: <https://www.savethechildren.net/>

Регіональний проєкт підвищення якості освіти
«Освітній технопарк Харківщини – 2030»
хаб «Моя країна – Україна»

ПРОГРАМА
методичного кластеру
«Складові виховної роботи з учнівськими колективами в умовах дистанційної освіти»
для класних керівників ЗЗСО

Компонент комплексної програми
підвищення кваліфікації за
різними напрямками

Актуальність. Реформування української освіти на концептуальних засадах Нової української школи висуває нові вимоги до професійної діяльності педагога, зокрема і до його виховної діяльності. Розвиток професійної компетентності педагогів як вихователів, організаторів виховної діяльності потребує їх постійної професійної підготовки з урахуванням потреб суспільства й запитів дітей та молоді в умовах дистанційної освіти.

До традиційних виховних завдань, що вирішують освітяни, додаються виклики які стали звичною частиною освітнього процесу: дистанційне навчання, внутрішня та зовнішня міграція учнів та їх родин, навчання дітей за кордоном, дефіцит «живого» спілкування між людьми, а як наслідок порушення особистісного та соціального розвитку дітей та молоді, деформація особистісних цінностей та моделей поведінки, національної ідентичності. Сучасні школярі, навчаючись дистанційно в складних умовах війни, лімітовані в можливості зустрічатись з друзями, проводити час в групах та колективах однолітків, це в свою чергу призводить до зниження комунікації, дітям складно гуртуватись, об'єднуватись, спільно та злагоджено вирішувати завдання. В майбутньому це може призвести до негативних наслідків – невміння співпрацювати, спілкуватися в колективі, аргументувати власну точку зору, дослухатись до ідей, враховувати інтереси інших, разом працювати над одним проєктом, і, як наслідок, мати проблеми на робочому місці.

Особливої актуальності набуває проблема згуртування дітей в учнівських колективах, формування толерантних та доброзичливих стосунків у колі однолітків, інтеграції кожної дитини в дитячі спільноти, формування навичок взаємодії та співпраці, емпатії, розуміння та формування моральних принципів та норм, духовності, гуманізму, людяності, стійкої до негативних впливів свідомості.

Це створює потребу застосування нових підходів у роботі з учнівськими колективами з метою формування системи цінностей та культури відносин учнівської молоді, розвитку життєстійкої, цілісної та щасливої особистості, сім'янина, професіонала, громадянина, який мислить креативно та здатен до успішної самореалізації.

Класний керівник є головним організатором виховної роботи у класі, першим вихователем, консультантом, безпосереднім наставником, який спрямовує виховний процес, співпрацює з учнями, їх батьками, вчителями-предметниками, керівниками гуртків, дитячими та молодіжними громадськими організаціями, організовує і проводить позакласну та позаурочну роботу. З метою професійного розвитку класних керівників у вирішенні виховних завдань розроблено програму методичного кластеру «Виховний потенціал учнівських колективів в умовах дистанційки».

Освітню програму методичного кластеру «Виховний потенціал учнівських колективів в умовах дистанційки» розроблено на основі Типової програми підвищення кваліфікації вчителів закладів загальної середньої освіти, які впроваджують новий Державний стандарт базової середньої освіти та з урахуванням положень законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 року № 988-р «Про затвердження Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року».

План роботи кластеру містить методичну складову (9 год. – 0,3 кредиту ЄКТС) та тематичний спецкурс (6 год. – 0,2 кредиту ЄКТС). Загальна кількість годин підвищення кваліфікації учасників кластеру протягом року становить 15 годин (0,5 кредити ЄКТС).

Зміст роботи кластеру забезпечує Центр виховання та розвитку особистості (керівник Горбенко Т.І.) за участі науково-педагогічних працівників секції культури здоров'я, психологічної та інклюзивної освіти кафедри освітнього менеджменту та виховання (завідувач секції Байназарова О.О.).

Мета: розвиток компетентності педагогічного партнерства, емоційно-етичної та інклюзивної компетентностей класних керівників, підвищення ефективності організації та здійснення виховного процесу в ЗЗСО в умовах дистанційного формату навчання.

Завдання:

- розширити знання педагогів щодо ключових аспектів соціалізації дітей в сучасних умовах та інтеграції дітей з ООП в дитячий колектив;
- розкрити роль та визначити шляхи організації змістовного дозвілля дітей та молоді в умовах дистанційної освіти;
- задовільнити потреби у поглибленні теоретичні знань щодо роботи зі здобувачами освіти з особливими освітніми потребами, формування інклюзивного освітнього середовища в закладі освіти;
- опрацювати нові форми та методи партнерської взаємодії учасників освітнього процесу на засадах демократичних та загальнолюдських цінностей щодо розвитку цілісної та щасливої особистості здобувача освіти.

Очікувані результати: у процесі навчання слухачі розвинуть такі компетентності:

- **компетентність педагогічного партнерства** (здатність до суб'єкт-суб'єктної взаємодії із здобувачами освіти в освітньому процесі);
- **емоційно-етична компетентність** (усвідомлення особистих почуттів, емоцій, потреб та емоційних станів інших учасників освітнього процесу);
- **інклюзивна компетентність** (здатність до забезпечення інклюзивності в освітньому середовищі, педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами, організації освітнього процесу з урахуванням індивідуальних особливостей, потреб, можливостей, здібностей та інтересів здобувачів освіти).

Цільова аудиторія: класні керівники ЗЗСО

Термін роботи: 2026 рік.

Періодичність: 3 заняття по 3 год, тематичний спецкурс-тренінг 6 год., усього 15 год.

Форми роботи: онлайн формат (платформа ZOOM).

Керівник: Горбенко Т.І., завідувач Центру виховання та розвитку особистості КВНЗ «Харківська академії неперервної освіти».

**План роботи
методичного кластеру
«Складові виховної роботи з учнівськими колективами в умовах дистанційної освіти»**

№ з/п	Тема	Форма роботи	Терміни роботи	Кількість годин	Виконавці
1.	Дитячий колектив як осередок соціалізації та розвитку ціннісних орієнтацій особистості	Вебсемінар	Березень	3	Горбенко Т.І., Замазій Ю.О., Малакей І.С.
2.	Класний керівник: актуальні питання роботи в інклюзивному класі	Тематичний спецкурс-тренінг	Травень	6	Астахова М.С., Байназарова О.О., Колісник О.В.
3.	Змістовне дозвілля та його роль у формуванні успішної особистості здобувача освіти	Вебсемінар	Вересень	3	Горбенко Т.І., Вороніна Г.Л., Скрипка К.С.
4.	Способи розв'язання проблемних ситуацій класного колективу: взаємодія та співпраця учасників освітнього процесу	Вебсемінар	Жовтень	3	Горбенко Т.І., Астахова М.С., Носенко В.В.
		Усього		15	

Алла ОСТАПЕНКО
Людмила ЛУЗАН
Марія АСТАХОВА
Олена БАЙНАЗАРОВА
Олена КОЛІСНИК
Юлія ЗАМАЗІЙ
Інна МАЛАКЕЙ
Тетяна ГОРБЕНКО

Методичне забезпечення

1. Бех І.Д. Виховання особистості: У 2 кн. Кн. 1: Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади: Наук. Видання. К.: Либідь, 2003. 280 с.
2. Бех І.Д. Виховання особистості: У 2 кн. Кн. 2: Особистісно орієнтований підхід: науково-практичні засади. К.: Либідь, 2003. 344 с.
3. Джерело педагогічних інновацій. Компетентнісний підхід в освіті. Науково-методичний журнал. – Випуск № 3 (19). – Харків: Харківська академія неперервної освіти, 2017.– 148 с.
4. Концепція «Нова школа. Простір освітніх можливостей». URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/>

5. Коростіль Л.А. Покоління Z: пошук способів педагогічної взаємодії. Народна освіта. Електронне наукове фахове видання. URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=5229
6. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: [навч. посібник] / Неля Євтихіївна Мойсеюк. К., 2003. 615 с.
7. Мороз О. Як не стати овочем. Інструкція з виживання в інфопросторі. Харків. Віват 2021.
8. Наказ МОН, молоді і спорту України від 31.10.2011 № 1243 «Про Основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів».
9. Програма «Нова українська школа» у поступі до цінностей», затверджена Вченими Радами Інституту проблем виховання (протокол № 6 від 02 липня 2018 року) та Інституту модернізації змісту освіти (протокол № 7 від 26 вересня 2018 року). URL: <https://ipv.org.ua/prohrama-nova-ukrainska-shkola/>
10. Сидоренко В.В. Концептуальні засади Нової української школи: ціннісно-світоглядний аспект.: збірник матеріалів III-ї Всеукраїнської Інтернет-конференції 18 квітня 2018р. м. Київ. У 2-х частинах: Ч.1. / наукова редакція, упорядкування: В.В. Сидоренко, Я.Л. Швень. К.: Агроосвіта, 2018. 282 с. С. 121-128.
11. Указ Президента України від 25.05.2020 №195/2020 «Про Національну стратегію розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі». URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1952020-33789>
12. Черних О.О. Керівництво із соціально-педагогічного супроводу формування безпечної поведінки підлітків в Інтернеті: навчально-методичний посібник / Черних О.О. К.: ТОВ ЦП „КОМПРИНТ”, 2017. 104 с.

**Регіональний проєкт «Освітній технопарк Харківщини – 2030»
хаб «Інклюзивна освіта»**

**Програма
інклюзивного майданчику
«Ефективна комунікація між ІРЦ та закладами освіти»
для директорів та фахівців інклюзивно-ресурсних центрів**

Актуальність. У сучасних умовах розвитку інклюзивної освіти інклюзивно-ресурсні центри виконують провідну роль у забезпеченні рівного доступу до якісної освіти для дітей з особливими освітніми потребами (ООП). Саме ІРЦ здійснюють комплексну оцінку розвитку дитини, визначають рівень підтримки, надають методичні рекомендації закладам освіти та батькам, координують психолого-педагогічний супровід. Ефективність цієї діяльності безпосередньо залежить від налагодженої, системної та прозорої комунікації між ІРЦ та закладами дошкільної і загальної середньої освіти.

Разом із тим, практика засвідчує наявність низки труднощів, що ускладнюють таку взаємодію. Серед найпоширеніших проблем виокремлюють:

- недостатнє розуміння ролей і повноважень ІРЦ серед працівників закладів освіти, що призводить до непорозумінь у процесі супроводу дитини;
- ускладнення у своєчасному та повному обміні інформацією, включно з документацією, результатами комплексної оцінки, рекомендаціями фахівців;
- відмінності у трактуванні рівнів підтримки та змісті індивідуальних програм розвитку, що потребує додаткових роз'яснень та узгодження;
- труднощі у формуванні ефективної команди психолого-педагогічного супроводу, особливо в умовах кадрового дефіциту або недостатньої підготовки педагогів;
- складнощі у роботі з батьками, які можуть мати різні очікування, рівень обізнаності або емоційну готовність до участі в освітньому процесі;
- неоднорідність підходів до ведення документації, що ускладнює міжвідомчу співпрацю та прозорість процесів.

Суттєвий вплив на діяльність інклюзивно-ресурсних центрів і закладів освіти справляють виклики, зумовлені умовами воєнного часу, такі як:

- збільшення кількості дітей в окремих громадах внаслідок внутрішнього переміщення сімей як наслідок зростання кількості звернень до ІРЦ;
- перехід освітньої діяльності в дистанційний формат;
- збільшення кількості дітей, які потребують психологічної підтримки;
- необхідність гнучких, адаптивних каналів комунікації.

У таких умовах особливого значення набувають окреслені навички: використання цифрових інструментів для координації роботи та взаємодії з закладами освіти; здатність фахівців організувати медіацію та конструктивний діалог; уміння попереджувати професійні конфлікти, знижувати напругу та забезпечувати партнерські стосунки.

Тому професійний розвиток директорів і фахівців ІРЦ у напрямку побудови ефективної міжінституційної комунікації, розвитку навичок взаємодії, а також формування психологічної стійкості є ключовою умовою успішного впровадження інклюзивної освіти та забезпечення якості освітніх послуг для дітей з ООП.

Відповідно до стратегічних напрямів розвитку інклюзивного навчання та потреб практики роботи ІРЦ розроблено програму інклюзивного майданчику «Ефективна комунікація між ІРЦ та закладами освіти». Вибір теми у 2026 році обумовлено основними нормативними актами щодо інклюзивної освіти дітей з ООП і підтверджено опитуваннями та індивідуальними зверненнями фахівців ІРЦ щодо організації освітнього процесу для дітей з особливими освітніми потребами.

Освітню програму інклюзивного майданчику «Ефективна комунікація між ІРЦ та закладами освіти» розроблено на основі типової освітньої програми підвищення кваліфікації

педагогічних працівників ІРЦ / уклад.: Н.А. Ярмола, Л.В. Коваль-Бардаш. Київ: Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України. 2022.

Програма інклюзивного майданчику містить методичну складову (9 год. – 0,3 кредиту ЄКТС) та тематичний спецкурс-тренінг (6 год. – 0,2 кредиту ЄКТС). Загальна кількість годин підвищення кваліфікації директорів та фахівців (консультантів) ІРЦ становить 15 годин (0,5 кредитів ЄКТС).

Мета: підвищення професійних компетентностей директорів та фахівців ІРЦ щодо організації ефективної взаємодії, комунікації та партнерства з закладами освіти для забезпечення якісного супроводу дітей з особливими освітніми потребами.

Завдання:

- ознайомити з сучасними моделями комунікації між ІРЦ та закладами освіти;
- удосконалити навички командної взаємодії та партнерства з педагогами, адміністрацією закладу освіти та батьками;
- розглянути особливості комунікації під час проведення комплексної оцінки та визначення рівня підтримки;
- навчити стратегіям конструктивного діалогу у конфліктних або кризових ситуаціях;
- сформувати вміння використовувати цифрові сервіси та онлайн-інструменти для комунікації;
- сприяти розвитку навичок емоційної компетентності та збереження психічного здоров'я фахівців.

За **результатами** навчання учасники розвинули такі професійні компетентності:

- компетентність педагогічного партнерства (здатність працювати в команді із залученими фахівцями, асистентами вчителя для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами);
- інклюзивну компетентність (здатність створювати умови, що забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища)
- емоційно-етичну компетентність (здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами).

Термін роботи: 2026 рік.

Періодичність: 3 засідання + тематичний спецкурс-тренінг.

Форма роботи: науково-методичні та науково-практичні вебсемінари, спецкурс-тренінг.

Цільова аудиторія: директори та фахівці (консультанти) інклюзивно-ресурсних центрів.

Формат проведення: дистанційний (на платформі Zoom).

**План роботи
інклюзивного майданчику
«Ефективна комунікація між ІРЦ та закладами освіти»**

№ з/п	Тематика	Форма проведення	Кількість годин	Термін	Відповідальні
1.	«Комунікація ІРЦ та закладів освіти: ролі, функції, алгоритми взаємодії»	Науково-методичний вебсемінар	3	Березень Чотій	Малакей І.С. Т.О.
2.	«Взаємодія з командою психолого-педагогічного супроводу: ефективні моделі, труднощі, шляхи узгодження рішень»	Науково-практичний вебсемінар	3	Квітень Чотій Саввіч	Малакей І.С. Т.О. О.М.

3.	«Профілактика вигорання педагогів в умовах інклюзії»	Тематичний спецкурс-тренінг	6	Травень	Малакей І.С. Чотій Т.О.
4.	«Моніторинг освітніх труднощів та рівня підтримки: співпраця ІРЦ і закладів освіти»	Науково-практичний вебсеминар	3	Червень	Малакей І.С. Чотій Т.О.

Методичне забезпечення:

1. Конвенції ООН про права дитини
2. Конвенція про права осіб з інвалідністю
3. Закон України від 21.03.1991 № 875-XII (зі змінами) «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні»
4. Закон України від 06.09.2012 № 5207-VI (зі змінами) «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні»
5. Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII (зі змінами) «Про освіту»
6. Закон України від 06.09.2018 № 2541-VIII «Про внесення змін до деяких законів України щодо доступу осіб з особливими освітніми потребами до освітніх послуг»
7. Закон України від 16.01.2020 № 463-IX (зі змінами) «Про повну загальну середню освіту»
8. Постанова КМУ від 21.08.2013 № 607 «Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами»
9. Постанова Кабінету Міністрів України від 14.02.2017 № 88 (зі змінами) «Про затвердження Порядку та умов надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами»
10. Постанова КМУ від 15.09.2021 № 957 (зі змінами) «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти»
11. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 07.06.2024 р. № 527-р «Про схвалення Національної стратегії розвитку інклюзивного навчання на період до 2029 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації на 2024-2026 роки»
12. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 25 березня 2025 р. № 374-р «Про затвердження плану заходів на 2025-2026 роки з реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року»
13. Наказ МОН України від 08.06.2018 № 609 «Про затвердження Примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти»
14. Наказ МОН України від 06.09.2018 № 977 «Деякі питання комплексної оцінки розвитку дітей з особливими освітніми потребами»
15. Наказ МОН України від 29.05.2025 № 787 «Про внесення змін до Примірного положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти»
16. Лист МОН України від 29.12.2021 №1/23101-21 «Про методичні рекомендації для фахівців інклюзивно-ресурсних центрів та педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти щодо встановлення категорій (типів) особливих освітніх потреб (труднощів) та визначення рівня підтримки в освітньому процесі»
17. Лист МОН України від 29.03.2022 №1/3737-22 «Про забезпечення психологічного супроводу учасників освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні»

18. Лист МОН України від 08.06.2022 №4/1196-22 «Про методичні рекомендації щодо визначення освітніх труднощів та рівнів підтримки у дітей раннього та дошкільного віку»
19. Лист МОН України від 15.06.2022 № 1/6435-22 «Щодо забезпечення освіти осіб з особливими освітніми потребами»
20. Лист МОН України від 04.09.2024 № 6/688-24 «Про методичні рекомендації» (безбар'єрність освітніх послуг)
21. Лист МОН України від 18.08.2025 № 1/17201-25 «Щодо організації дошкільної освіти дітей з особливими освітніми потребами»
22. Лист МОН України від 26.08.2025 № 1/17666-25 «Про організацію освітнього процесу осіб з особливими освітніми потребами в закладах загальної середньої освіти у 2025/2026 навчальному році»
23. Лист МОН України від 08.09.2025 № 1/18593-25 «Щодо організації дошкільної освіти дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивних групах»
24. Лист МОН України від 01.10.2025 № 1/20608-25 «Про забезпечення підтримки дітей, які мають труднощі в освітньому процесі, пов'язані з можливими розладами психіки та поведінки»
25. Методичні рекомендації Українського інституту розвитку освіти щодо організації психолого-педагогічної та корекційно-розвивальної роботи зі здобувачами освіти з інтелектуальними труднощами в умовах інклюзивного навчання

Алла ОСТАПЕНКО
Людмила ЛУЗАН
Інна МАЛАКЕЙ

Регіональний проєкт підвищення якості освіти

«Освітній технопарк Харківщини – 2030»

хаб «Якісна освіта»

ПРОГРАМА

семінару-практикуму «Технологія постановки запитань як інструмент розвитку критичного мислення»

Компонент комплексної програми
підвищення кваліфікації
вчителів
початкових класів закладів
загальної середньої освіти

Актуальність. У сучасній початковій школі вчитель уже давно не є єдиним джерелом знань – натомість він виступає фасилітатором, наставником і організатором освітнього середовища, у якому дитина активно здобуває знання. Освітній процес будується на компетентнісному, особистісно зорієнтованому та діяльнісному підходах, що зумовлено вимогами Нової української школи. Саме тому зростає значення педагогічних технік, що розвивають мислення, самостійність і здатність ставити запитання.

Запитання – це не лише форма перевірки засвоєного матеріалу, а механізм розвитку пізнавальної активності, самостійності та критичного мислення учнів. Вони допомагають учням осмислювати навчальний матеріал, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, робити висновки, формувати власну думку, спонукати до творчості.

У контексті педагогіки партнерства, яку реалізує НУШ, роль запитань виходить за межі традиційної функції контролю. Вони стають інструментом діалогу між учителем і учнем, способом підтримання взаєморозуміння, мотивації, саморефлексії та співпраці.

Крім того, в епоху цифрових технологій запитання залишаються потужним інструментом формування інформаційної грамотності та свідомого ставлення до інформаційного простору. Особливої актуальності тема набуває в умовах інтегрованого навчання, коли учень сприймає світ цілісно, а запитання допомагають поєднувати знання з різних освітніх галузей і переносити їх у життєві ситуації.

За результатами регіональних моніторингових досліджень читацької, математичної та природничої компетентностей учнів початкової школи спостерігається недостатній рівень сформованості вмінь частини школярів застосовувати знання в ситуаціях, що вимагають інтерпретації та узагальнення інформації, аналізу та висування гіпотез, узагальнення та формулювання висновків. Одна з основних причин – недостатня здатність учителів у формуванні та постановці запитань, спрямованих на розвиток критичного мислення. Тому постає актуальна проблема підвищення здатності вчителів щодо використання запитань як навчального інструменту на уроках у початковій школі. Цим зумовлено розробку програми семінару-практикуму «Технологія постановки запитань як інструмент розвитку критичного мислення».

Ця програма розроблена з урахуванням положень Державного стандарту початкової освіти та листа Міністерства освіти і науки України «Про інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів/інтегрованих курсів у закладах загальної середньої освіти у 2025/2026 навчальному році».

План роботи семінару-практикуму містить методичну складову (9 год. – 0,3 кредиту ЄКТС) та тематичний спецкурс-тренінг (6 год. – 0,2 кредиту ЄКТС). Загальна кількість годин підвищення кваліфікації учасників семінару-практикуму становить 15 годин (0,5 кредиту ЄКТС).

Зміст роботи семінару-практикуму забезпечує Центр виховання та розвитку особистості (керівник Тетяна ГОРБЕНКО, методист Галина ВЛАСЕНКО) за участі науково-педагогічних працівників секції «Нова українська школа» кафедри методики дошкільної та початкової освіти (керівник Маріанна КОЧЕНГІНА, кандидат педагогічних наук).

Мета: удосконалення предметно-методичної, мовно-комунікативної професійних компетентностей учителів початкових класів щодо використання запитань як навчального інструменту на уроках.

Завдання:

- сприяти формуванню навичок постановки запитань як засобу розвитку критичного мислення;
- поглибити знання педагогів щодо ролі та значення запитань на уроках мовно-літературної галузі;
- освоїти та відпрацювати техніки формулювання та постановки запитань;
- удосконалити практичні навички вчителів початкових класів щодо техніки постановки запитань на уроках математичної та природничої освітніх галузей;
- надати науково-методичну допомогу щодо використання технології постановки запитань як інструменту розвитку критичного мислення.

Очікувані результати навчання: успішне вдосконалення та розвиток таких професійних компетентностей:

- **предметно-методичної** (здатність добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання, виховання і розвитку учнів в реаліях сьогодення);
- **мовно-комунікативної** (здатність формувати й розвивати мовно-комунікативні вміння й навички здобувачів освіти).

Термін роботи: лютий - травень 2026 року.

Форми роботи: онлайн-семінари, тематичний спецкурс-тренінг.

Цільова аудиторія: вчителі початкових класів.

Керівник:

ВЛАСЕНКО Галина, методист Центру виховання та розвитку особистості.

ПЛАН

роботи семінару-практикуму «Технологія постановки запитань як інструмент розвитку критичного мислення»

№ з/п	Тема	Форма проведення	Кількість годин	Термін проведення	Відповідальні
1.	Типологія запитань та їх роль у розвитку критичного мислення	Науково-практичний онлайн-семінар	3	Лютий 2026 року	Тетяна ГОРБЕНКО, Галина ВЛАСЕНКО,, Надія СОСНИЦЬКА
2.	Запитання як навчальний інструмент на уроках літературного читання	Науково-практичний онлайн-семінар	3	Березень 2026 року	Тетяна ГОРБЕНКО, Галина ВЛАСЕНКО, Маріанна КОЧЕНГІНА, Олена КОВАЛЬ
3.	Техніки формулювання та постановки запитань	Тематичний спецкурс-тренінг	6	Квітень 2025 року	Тетяна ГОРБЕНКО, Галина ВЛАСЕНКО, Маріанна КОЧЕНГІНА,
4.	Техніки розроблення запитань для уроків математики та інтегрованого курсу «Я досліджую світ»	Науково-практичний онлайн-семінар	3	Травень 2026 року	Тетяна ГОРБЕНКО, Галина ВЛАСЕНКО Ольга ГЕЗЕЙ
	Усього годин			15	

Алла ОСТАПЕНКО
Людмила ЛУЗАН
Тетяна ГОРБЕНКО
Маріанна КОЧЕНГІНА
Галина ВЛАСЕНКО

Методичне забезпечення

1. Державний стандарт початкової освіти (затверджено постановою Кабінету Міністрів України 21 лютого 2018 р. № 87 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 24 липня 2019 р. № 688)
2. Лист Міністерства освіти і науки України від 13 серпня 2025 р. № 1/16828-25. Про інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів/інтегрованих курсів у закладах загальної середньої освіти у 2025/2026 навчальному році (<https://mon.gov.ua/static-objects/mon/uploads/public/66d/ffe/c4c/66dffec4c92d2958213439.pdf>)
3. Нова українська школа :порадник для вчителя / за заг. ред. Н. М. Бібік. Київ: Літера ЛТД, 2018. 160 с
4. Технології розвитку критичного мислення учнів. Адаптований переклад з англ. / Алан Кроуфорд, Е. Венди Саул, Самуел Метьюз, Джеймс Макінстер; за заг. ред. Олени Пометун/<https://naurok.com.ua/alan-krouford-tehnologi-rozvitku-kritichnogo-mislennya-uchniv-48147.html>
5. Техніка постановки запитань – інструмент педагогічної майстерності сучасного вчителя/ Збірник наукових праць. Проблеми підготовки сучасного вчителя/ Вип. 1(19), 2019. Русавська Світлана, Михайловська Надія/https://library.udpu.edu.ua/library_files/probl_sych_vchutela/2019/19/18.pdf
6. Технологія постановки запитань у контексті формування критичного мислення особистості: ментальний аспект. Григорій Терещук, Наталія Лупак/ № 1 (2022): Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: педагогіка/ <http://nzp.tnpu.edu.ua/article/view/261254>

**Регіональний проєкт «Освітній технопарк Харківщини - 2030»
Хаб «STEM-освіта»**

ПРОГРАМА

Творчого STEM - навігатору

«Сучасні тренди, виклики та можливості для освіти»

Додаткова складова до основної частини освітньої програми підвищення кваліфікації за різними напрямками

Актуальність. У контексті реалізацій Стратегії сталого розвитку України Концепцій «Нова українська школа», розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти) особливої важливості набуває модернізація системи освіти як ключової передумови збалансованого розвитку національної та регіональних економік. Глобальні трансформації, цифровізація виробничих процесів та поява нових високотехнологічних секторів визначають STEM-освіту одним із пріоритетних інструментів формування інноваційного потенціалу держави та забезпечення її стійкого розвитку.

Запровадження STEM-/STEAM-/STREAM-освіти цілком узгоджується з національними стратегічними документами та глобальними освітніми орієнтирами, оскільки забезпечує інтеграцію природничих наук, технологій, інженерії, мистецтв та математики на принципах міжгалузевої інтеграції й практикоорієнтованості. Такий підхід сприяє формуванню цілісної наукової картини світу, розвитку технологічної грамотності, інженерного та проектного мислення, а також здатності учнів застосовувати набуті знання для розв'язання реальних проблем і створення інноваційних продуктів.

У професійному стандарті вчителя загальної середньої освіти визначено норми, пов'язані зі змістом відповідних компетентностей, що забезпечують впровадження нових продуктивних підходів у навчанні. Водночас актуальним залишається питання не лише їх теоретичного усвідомлення, а й практичної реалізації в освітньому процесі, що зумовлює потребу у цілеспрямованій методичній підтримці педагогів. Саме з цією метою проводиться STEM-навігатор — як інструмент орієнтації в сучасних освітніх підходах, опанування практикоорієнтованих методик і розвитку здатності педагогів ефективно впроваджувати їх у професійну діяльність. У цьому контексті STEM-педагог розглядається як фахівець, який має сформовані загальні та професійні компетентності відповідно до професійного стандарту та здатний формувати й розвивати їх у здобувачів освіти відповідно до Концепції розвитку природничо-математичної освіти.

Потужним засобом підготовки вчителя до впровадження STEM-освіти роботи в системі післядипломної педагогічної освіти в 2026 році є інноваційний навігатор як сучасна методична форма, спрямована на орієнтацію педагогів у нових практиках, технологіях, підходах і освітніх трендах, пов'язаних із інтеграцію STEM-ідей в освітню практику закладу освіти.

Вибір теми інноваційний навігатор для педагогів закладів освіти «Сучасні тренди, виклики та можливості для освіти» обумовлено необхідністю створення STEM-центрів, розроблення та впровадження сучасних методичних, організаційних і технологічних рішень для розвитку STEM-освіти. Реалізація таких ініціатив забезпечує підвищення якості освітнього процесу, сприяє розвитку людського капіталу територіальних громад, формує покоління, здатне до інноваційної діяльності, науково-технічної творчості, підприємництва та усвідомленого професійного самовизначення.

Мета: удосконалення та підвищення рівня предметно-методичної та інноваційної професійних компетентностей педагогів щодо впровадження STEM-/STEAM-/STREAM-підходів шляхом формування цілісного та функціонального STEM-простору в закладі освіти.

Завдання:

- розглянути структурні компоненти інноваційного освітнього простору в архітектоніці STEM-середовища;
- розкрити концептуальні основи STEM-освіти як педагогіки майбутнього;
- наголосити на інтегративному підході в упровадженні STEM;
- актуалізувати досвід жінок у сферах STEM;
- сприяти обміну досвідом, поширенню інноваційних практик та створенню професійної спільноти педагогів-інноваторів;
- моделювати сучасне STEM-середовище та міждисциплінарні навчальні плани, застосовуючи цифрові інструменти;
- інтегрувати інноваційні освітні практики через професійну взаємодію в командах, популяризуючи STEM-напрями та забезпечуючи власну безперервну цифрову трансформацію як вчителя-інноватора.

Очікувані результати навчання:

У результаті навчання та успішного засвоєння програми слухачі вдосконалять та розширять такі професійні компетентності:

- предметно-методичну (здатність добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання, виховання здобувачів освіти);
- здатність до навчання впродовж життя (здатність до інноваційної діяльності)

Цільова аудиторія: педагоги закладів загальної середньої освіти

Термін роботи: I півріччя 2026 року

Періодичність: 3 заняття по 3 год, тематичний спецкурс-тренінг 6 год, усього 15 год.

Форми роботи: нетворкінг, науково-практичні веб семінари.

Формат проведення: дистанційний (на платформі Meet).

Керівник:

Павлова Л.В., методист Центру медіа та технологій КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти».

**План роботи
творчого STEM - навігатора
«Сучасні тренди, виклики та можливості для освіти»**

№ з/п	Тема	Форма	Кількість годин	Термін	Відповідальні
1.	Архітектоніка STEM-середовища: структурні компоненти інноваційного освітнього простору	нетворкінг	3	лютий	Павлова Л.В. Вороніна Г.Л.
2.	STEM – педагогіка майбутнього: від концепції до практики	тематичний спецкурс-тренінг	6	березень	Павлова Л.В. Астахова М.С. Вороніна Г.Л.
3.	STEM-інтеграція та мейкерство як основа творчого освітнього середовища	науково-практичний вебсемінар	3	квітень	Павлова Л.В. Вороніна Г.Л.
4.	STEM SheSpace: територія жіночого лідерства, інновацій та творчої сміливості	науково-практичний вебсемінар	3	травень	Павлова Л.В. Вороніна Г.Л.
					Усього:15 год

Методичне забезпечення

1. Бабич А. Використання технології BYOD у процесі навчання в основній школі. Ukrainian Journal of Educational Studies and Information Technology. Т. 5. № 2. Черв. 2017. С. 1–4. URL: <file:///C:/Users/User/Desktop/54-Article%20Text-89-2-10-20181121.pdf>
2. Буряк О. Розвиток професійних навичок педагогів для роботи за основними напрямками STEM-навчання. http://man.gov.ua/upload/news/2018/06_11/Tezy%20seminar%202018.pdf
3. Вольянська С.Є. STEM-освіта. Довідник сучасного педагога. Х.: Вид.група «Основа», 2016.
4. Вороніна Г. Л. Підготовка вчителя до впровадження STEM-освіти. *Науково-методичні засади створення інноваційної моделі STEM-освіти: зб.наук.пр.за матеріалами VII Всеукраїнської науково-практичної конференції «Науково-методичні засади створення інноваційної моделі STEM-освіти» (23-24 жовтня 2024р.)*. Дніпро:ЛІРА, 2024, С.183-186
5. Вороніна Г. Методичний нетворкінг як ефективний контент становлення STEM-педагога. *Матеріали III всеукраїнської науково-практичної конференції «Імперативи розвитку Нової української школи: сучасні реалії»*. 2024, С.17-20
6. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text> .
7. Енциклопедія позашкільної освіти / РДГУ, НМЦ інноваційних технологій виховного процесу НАНП України, РОІППО; головний ред. Г.П. Пустовіт. Рівне: О. Зень, 2017. 525 с.
8. Жадько Ю. В. Концепція Maker Space та BYOD як інструменти реалізації STEM-освіти. *Позашкільна освіта: стратегія, перспективи розвитку, сучасні практики: матеріали II Обл. наук.-практ. інтернет-конф.* С. 3–6. URL: https://ocpo.sumy.ua/files/Novini/2019/03/internet-konferencija/Sekcija_2.pdf
9. Закон України «Про інноваційну діяльність». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15> .
10. Закон України «Про наукову та науково-технічну діяльність». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19>.
11. Закон України «Про світу».URL:<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
12. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України, затверджена Наказом Міністерства освіти і науки України 06 червня 2022 року № 527. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0527729-22#Text>

13. Концепція «Нова українська школа». URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/>
14. Концепція розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/960-2020-%D1%80#Text>
15. Лист ІМЗО № 21/08-624 від 18.07.2025 року «Методичні рекомендації щодо розвитку STEM-освіти в закладах загальної середньої та позашкільної освіти у 2025/2026 навчальному році». URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/95271/#google_vignette
16. Методичні рекомендації для вчителів технологій та трудового навчання закладів загальної середньої освіти «Мейкерство як інноваційний підхід впровадження STEM-освіти». URL: https://znayshov.com/News/Details/metodychni_rekomendatsii_meikerstvo_Yak_innovatsiinyi_pidk_hid_vprovadzhennia_stemosvity#google_vignette
17. Програма «Нова українська школа» у поступі до цінностей: Київ, 2018. 40 с.
18. Шарко В. Д. Модернізація системи навчання учнів STEM-дисциплін як методична проблем URL: <https://phm.cuspu.edu.ua/ojs/index.php/NZ-PMFMTO/article/view/1094/1074>

Алла ОСТАПЕНКО

Людмила ЛУЗАН

Марія АСТАХОВА

Людмила ВОРФЛІК

Галина ВОРОНІНА

Ліна ПАВЛОВА

**Регіональний проєкт «Освітній технопарк Харківщини - 2030»
Хаб «Якісна освіта»**

ПРОГРАМА

**фасилітативної сесії для педагогів закладів позашкільної освіти
«Мейкерство як педагогіка дії: розвиваємо креативність та інженерне мислення»**

**Компонент освітньої програми
підвищення кваліфікації за
напрямом «Педагогічні працівники
закладів позашкільної освіти»**

Актуальність. Одним із актуальних завдань сучасної школи є упровадження STEM-освіти, головною метою якої полягає в реалізації державної політики з урахуванням нових вимог Закону України «Про освіту» щодо посилення розвитку науково-технічного напрямку. Одним із основних підходів до сприяння поступу наукоємних та високотехнологічних галузей, що закладені в Концепції розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти), є удосконалення підготовки педагогічних працівників, забезпечення їх професійного розвитку й стимулювання.

Сучасні виклики та потреби, на які має реагувати педагог-позашкільник, розгортаються в полі STEM, STEAM, STREAM-освіти. Зрозуміло, здійснити потужний крок у впровадженні освітніх програм STEM-спрямування для розвитку та кар'єрного супроводу молоді може сучасний STEM-педагог, здатний забезпечити нові продуктивні підходи в навчанні.

Одним із сенсів упровадження STEM-освіти є мейкерство як ефективний та прогресивний напрям. Мейкерський рух об'єднує справжніх фахівців - мейкерів, які володітимуть креативністю, хорошим почуттям смаку, творчістю, винахідливістю, інженерно-технічними смаками. Мейкерство охоплює будь-яку галузь, посилює та поглиблює міжпредметні зв'язки, дозволяє акумулювати всі отримані знання, використовуючи їх для вирішення конкретних проблем у реальному житті, генерувати нові ідеї, створювати винаходи, реалізовувати проєкти та стартапи. Застосування мейкерських технологій у навчанні, вихованні, розвитку та соціалізації дітей сприяє розвитку навичок критичного мислення, пізнавальних інтересів вихованців та вихованок, спонукає до творчості, розвиває вміння швидко аналізувати ситуацію, дозволяє не лише використовувати знання, а й генерувати їх.

Створення мейкер-простору (Maker Space) в закладі позашкільної освіти створює умови для реалізації здібностей, талантів дітей, виховання справжніх мейкерів, які володіють цифровими та практичними навичками, реалізують свій творчий потенціал.

Попри високий потенціал, заклади позашкільної освіти потребують об'єднання зусиль у питаннях створення системи підготовки педагогів до впровадження STEM-освіти, опанування сучасними STEM-технологіями та поширення ефективного педагогічного досвіду.

Потужним засобом підготовки педагогічних працівників до впровадження STEM-освіти роботи в системі післядипломної педагогічної освіти в 2026 році є фасилітативна сесія для педагогів закладів позашкільної освіти як інтерактивний формат, що передбачає професійно організований діалог, у межах якого учасники спільно досліджують проблему, обмінюються досвідом і знаходять рішення, важливі для освітнього процесу.

Вибір теми фасилітативної сесії для педагогів закладів позашкільної освіти «Мейкерство як педагогіка дії: розвиваємо креативність та інженерне мислення» у 2026 році обумовлено основними нормативними актами: Законом України «Про освіту», «Про позашкільну освіту»; Концепцією «Нова українська школа»; Стратегією розвитку

позашкільної освіти; Концепцією національно-патріотичного виховання в системі освіти України, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України 06 червня 2022 року № 527, Концепцією розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти).

Мета: удосконалення та підвищення рівня предметно-методичної та здатності до навчання впродовж життя професійних компетентностей педагогів закладів позашкільної освіти щодо механізмів застосування мейкерства та впровадження STEM-навчання в закладі позашкільної освіти.

Завдання програми:

- окреслити поняття «мейкерство» та висвітлити актуальність механізмів застосування мейкерства як одного із сенсів упровадження STEM-освіти;
- розкрити концепційні засади STEM-освіти як педагогіки майбутнього;
- дослідити роль та особливості створення креативного простору для експериментів і винахідництва засобами STEM-освіти;
- здійснити огляд інтернет-ресурсів для розв’язанні прикладних задач на заняттях гуртка.

Очікувані результати навчання:

У результаті навчання та успішного засвоєння програми слухачі вдосконалять та розширять такі професійні компетентності:

- предметно-методичну (здатність добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання, виховання і розвитку учнів, вихованців, слухачів);
- здатність до навчання впродовж життя (здатність до інноваційної діяльності)

Цільова аудиторія: педагоги закладів позашкільної освіти.

Термін роботи: 2026 рік

Періодичність: 3 заняття по 3 год, тематичний спецкурс-тренінг 6 год, усього 15 год.

Форми роботи: науково-практичні вебсемінари, тематичний спецкурс

Формат проведення: дистанційний (на платформі Zoom).

Керівники:

Вороніна Г.Л., методист Центру виховання й розвитку особистості, кандидат педагогічних наук.

План роботи
фасилітативної сесії для педагогів закладів позашкільної освіти
“Мейкерство як педагогіка дії: розвиваємо креативність та інженерне мислення”

№ з/п	Тема	Форма	Кількі	Термін	Відповідальні
-------	------	-------	--------	--------	---------------

			СТЬ ГОДИН		
1.	Мейкерство - один із сенсів упровадження STEM-освіти	науково-практичний вебсеминар	3	вересень	Горбенко Т.І. Вороніна Г.Л. Павлова Л.В.
2.	STEM-педагогіка майбутнього: від концепції до практики	тематичний спецкурс	6	жовтень	Вороніна Г.Л. Астахова М.С.
3.	Креативний простір для експериментів і винахідництва засобами STEM-освіти	науково-практичний вебсеминар	3	листопад	Горбенко Т.І. Вороніна Г.Л. Павлова Л.В.
4.	Цифрове мейкерство та онлайн-інструменти	науково-практичний вебсеминар	3	грудень	Горбенко Т.І. Вороніна Г.Л. Павлова Л.В.
					Усього:15 год

Алла ОСТАПЕНКО
Людмила ЛУЗАН
Марія АСТАХОВА
Людмила ВОРФЛІК
Тетяна ГОРБЕНКО
Галина ВОРОНІНА

Методичне забезпечення

1. Бабич А. Використання технології BYOD у процесі навчання в основній школі. *Ukrainian Journal of Educational Studies and Information Technology*. Т. 5. №2. Черв. 2017. С. 1–4. URL: <file:///C:/Users/User/Desktop/54-Article%20Text-89-2-10-20181121.pdf>
2. державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>.
3. Енциклопедія позашкільної освіти / РДГУ, НМЦ інноваційних технологій виховного процесу НАНП України, РОППО; головний ред. Г.П. Пустовіт. Рівне: О. Зень, 2017. 525 с.
4. Закон України «Про світу». URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
5. Закон України «Про позашкільну освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14#Text>
6. Жадько Ю. В. Концепція Maker Space та BYOD як інструменти реалізації STEM-освіти. *Позашкільна освіта: стратегія, перспективи розвитку, сучасні практики:*

матеріали II Обл. наук.-практ. інтернет-конф. С. 3–6. URL: https://ocpo.sumy.ua/files/Novini/2019/03/internet-konferencija/Sekcija_2.pdf

7. Концепції позашкільної освіти (2025-20300 (проект). URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/gromadske-obgovorennya/2025/05/14/ho-proyekt-kontseptsiyi-rozvytku-pozashkilnoi-osvity-2025-2030-14-05-2025.pdf> .

8. Концепція «Нова українська школа». URL: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/> .

9. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України, затверджена Наказом Міністерства освіти і науки України 06 червня 2022 року № 527. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0527729-22#Text>

10. Концепція розвитку природничо-математичної освіти (STEM-освіти). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/960-2020-%D1%80#Text>

11. Лист ІМЗО № 21/08-624 від 18.07.2025 року «Методичні рекомендації щодо розвитку STEM-освіти в закладах загальної середньої та позашкільної освіти у 2025/2026 навчальному році». URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/95271/#google_vignette

12. Методичні рекомендації для вчителів технологій та трудового навчання закладів загальної середньої освіти «Мейкерство як інноваційний підхід впровадження STEM–освіти». URL:

https://znayshov.com/News/Details/metodychni_rekomendatsii_meikerstvo_Yak_innovatsiinyi_pid_khid_vprovadzhennia_stemosvity#google_vignette

13. Програма «Нова українська школа» у поступі до цінностей: Київ, 2018. 40 с.

14. Проект Концепції позашкільної освіти в умовах воєнного стану URL: <https://pou.org.ua/wp-content/uploads/Kontseptsiya-pozashkilnoi-osvity-v-umovah-voennogo-stanu.pdf>

15. Стратегія розвитку позашкільної освіти / за заг. ред. проф. О.В. Биковської. К.: ІВЦ АЛКОН, 2018. 96 с. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/handle/123456789/23320/Stratehiia%20Rozvytku%20Pozashkilnoi%20Osvity.pdf;jsessionid=BD7C62C9B58CEC9649B17B1E7D1EA8BF?sequence=1>

16. Шляхи впровадження stem-освіти в позашкілля. URL: http://www.grani.in.ua/wp-content/uploads/2019/01/stem_zbirnik_2_2018.pdf

ПРОГРАМА

бібліотечного практикуму «Шкільна бібліотека як інформаційний простір в умовах дистанційної освіти»

Додаткова складова до комплексної програми курсів підвищення кваліфікації за напрямом «Шкільні бібліотекарі»

Актуальність. Закон України «Про бібліотеку та бібліотечну справу» гарантує кожному громадянину право на вільний доступ до інформації, знань, залучення до цінностей національної та світової культури, науки та освіти, що зберігаються в бібліотеках.

Згідно з Концепцією Нової української школи сучасна бібліотека становиться ресурсним осередком і експериментальним майданчиком для учнів і вчителів, забезпечує вільний доступ до Інтернет-ресурсів, якісних підручників, енциклопедій, електронних бібліотек.

Отже, шкільні бібліотеки сьогодні сприяють реалізації основних пріоритетів Нової української школи, зокрема, створенню умов для розвитку та самореалізації кожної особистості, формування покоління, яке здатне вчитися упродовж усього життя, вихованню української ідентичності.

Бібліотека закладу загальної середньої освіти позиціонується сьогодні як майданчик ідей для учнів, вчителів і батьків, провайдер інформації, промоутер читання та провідний учасник змін у суспільстві.

Ефективність діяльності шкільної бібліотеки значним чином залежить від особистості бібліотечного працівника, через те, що спектр його діяльності досить широкий.

Щоб надати реальну допомогу педагогічним і учнівським колективам закладів освіти у здійсненні освітнього процесу, шкільним бібліотекарям необхідно постійно удосконалювати свою професійну компетентність, оволодіваючи новітніми досягненнями педагогічної та психологічної наук, бути в курсі новинок в галузі літератури та мистецтва, засвоювати найбільш результативні прийоми й методи діяльності, творчо використовувати ефективний досвід бібліотечної роботи, вдосконалювати свою діяльність, розробляти нову методіку організації соціокультурних бібліотечних заходів та індивідуальної роботи з учнями. Методичне об'єднання шкільних бібліотекарів покликане забезпечувати ознайомлення з новою інформацією, передовим досвідом, сприяти впровадженню їх у роботу бібліотеки.

Також завдання методичних об'єднань шкільних бібліотекарів територіальних громад полягає в координації діяльності бібліотек, в організації заходів з підвищення кваліфікації, забезпечення якісного інформаційного, культурного та виховного середовища закладів освіти.

Керівнику методичного об'єднання шкільних бібліотекарів необхідно узгоджувати дії щодо реалізації спільних проєктів на рівні територіальних громад (району), надання **методичної підтримки**, створення платформ для спілкування, обміну найкращими практиками та інноваціями між бібліотечними працівниками.

Потреба у професійному становленні та розвитку керівників методичних об'єднань шкільних бібліотекарів зумовила розробку програми Бібліотечного практикуму.

Мета бібліотечного практикуму: підвищення інформаційно-цифрової, організаційної компетентностей, компетентності педагогічного партнерства керівників методичних об'єднань шкільних бібліотекарів шляхом розвитку їх мікрокваліфікації.

Завдання:

- актуалізувати питання осучаснення роботи методичного об'єднання шкільних бібліотекарів у сучасних умовах;
- ознайомити з технологіями штучного інтелекту та їх застосуванням в роботі керівника методоб'єднання шкільних бібліотекарів;
- презентувати кращі практики керівників методоб'єднань шкільних бібліотекарів Харківської області;
- поширювати досвід створення та використання платформ для професійного спілкування, обміну інноваціями між бібліотечними працівниками громади (району).

Очікувані результати: у результаті навчання та успішного засвоєння програми учасники удосконалять такі професійні компетентності:

- інформаційно-цифрову компетентність (здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, вміння працювати з операційними системами, створювати електронні (цифрові) освітні ресурси);
- організаційну компетентність (здатність планувати та проводити засідання методоб'єднання шкільних бібліотекарів громади (району));
- компетентності педагогічного партнерства (здатність до суб'єкт-суб'єктної взаємодії між шкільними бібліотекарями, вчителями, здобувачами освіти та батьками).

План роботи бібліотечного практикуму містить методичну складову (9 год. – 0,3 кредиту ЄКТС) та тематичний спецкурс-тренінг (6 год. – 0,2 кредиту ЄКТС). Загальна кількість годин підвищення кваліфікації учасників майстерні протягом навчального року становить 15 годин (0,5 кредити ЄКТС).

Термін роботи бібліотечного практикуму: 2026 рік.

Форми роботи: установний вебсемінар, вебсемінар-практикум, тематичний спецкурс-тренінг, професійний діалог.

Керівники:

Людмила ВОРФЛІК, завідувач відділом планування та розподілу навчальної літератури;

Зоя ЖЕРЕБКІНА, завідувач бібліотеки

Цільова аудиторія: керівники профспільнот шкільних бібліотекарів (за списком).

**План роботи бібліотечного практикуму
«Шкільна бібліотека як інформаційний простір
в умовах дистанційної освіти»**

№ з/п	Тематика	Форма реалізації	Кількість годин	Термін проведення	Відповідальні
1.	Діяльність методичного об'єднання в умовах дистанційного навчання: виклики та особливості комунікації	Установний вебсемінар	3	Лютий	Ворфлік Л.В. Жеребкіна З.Г. Латишева Т.В. Павлова Г.М.
2.	Цифрові інструменти для створення освітнього та бібліотечного контенту	Вебсемінар-практикум	3	Березень	Ворфлік Л.В. Жеребкіна З.Г. Латишева Т.В. Павлова Г.М.

3.	Майстерня AI: технології штучного інтелекту в роботі шкільного бібліотекаря	Тематичний спецкурс-тренінг	6	Квітень	Ворфлік Л.В. Жеребкіна З.Г. Астахова М.С.
4.	Методичне об'єднання як засіб професійного зростання бібліотечного працівника	Професійний діалог	3	Травень	Ворфлік Л.В. Жеребкіна З.Г. Латишева Т.В. Павлова Г.М.
Усього годин			15		

Алла ОСТАПЕНКО
Людмила ЛУЗАН
Людмила ВОРФЛІК
Зоя ЖЕРЕБКІНА
Марія АСТАХОВА

Використані джерела

1. Закон України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» від 27.01.1995 № 32/95-ВР. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/32/95-%D0%B2%D1%80#Text>.
2. Нова українська школа: Концептуальні засади реформування середньої школи [Електронний ресурс]. – Київ : МОНУ, 2016. – 36 с. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>.
3. Бібліотека Нової української школи : збірник за матеріалами бібліотечного форуму / упор.: В. П. Фарварщук. – Хмельницький : ХОППО. – 2022 – 65 с.
4. Ворфлік Л. Фаховий зріст шкільного бібліотекаря в умовах сучасних викликів / Ворфлік Л., Жеребкіна З. // Джерело педагогічних інновацій. Професійний розвиток педагога: нові вимоги та нові рішення [Електронне видання] : науково-методичний журнал / відповідальні: Смирнова М. Є., Китиченко Т. С., Астахова М. С., Писаренко Т. І., Семисошенко С. В. – Випуск № 1 (45). – Харків : Харківська академія неперервної освіти, 2024. – С. 158-161 с. – Режим доступу: <http://edu-post-diploma.kharkov.ua/?news=%d0%b4%d0%b6%d0%b5%d1%80%d0%b5%d0%bb%d0%be-%d0%bf%d0%b5%d0%b4%d0%b0%d0%b3%d0%be%d0%b3%d1%96%d1%87%d0%bd%d0%b8%d1%85-%d1%96%d0%bd%d0%bd%d0%be%d0%b2%d0%b0%d1%86%d1%96%d0%b9-%d0%bd%d0%b0%d1%83%d0%ba-6>
5. Джерело педагогічних інновацій. Бібліотека закладу загальної середньої освіти – стратегічний партнер Нової української школи : науково-методичний журнал / укладачі: Л. Ворфлік, З. Жеребкіна ; гол. ред. Л. Д. Покроева. – Випуск № 3(35). – Харків : Харківська академія неперервної освіти, 2021. – 204 с. – Режим доступу: https://edu-post-diploma.kharkov.ua/wp-content/uploads/2021/11/%d0%94%d0%b6%d0%b5%d1%80%d0%b5%d0%bb%d0%be_%d0%a8%d0%ba%d1%96%d0%bb%d1%8c%d0%bd%d0%b0_%d0%b1%d0%b8%d0%b1%d0%bb%d0%b8%d0%be%d1%82%d0%b5%d0%ba%d0%b0_%d0%bc%d0%b0%d0%ba%d0%b5%d1%82_%e2%84%96_3_2021.pdf
6. Створення сучасного інформаційно-освітнього простору шкільної бібліотеки : метод. рекомендації / [авт.: І. І. Хемчян, А. І. Рубан, О. Л. Гончаренко] ; НАПН України, Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського. – Київ : [Б. в.], 2021. – 56 с. – (Серія „На допомогу професійній самоосвіті працівників освітянських бібліотек” ; вип. 24). – Режим доступу: http://dnpb.gov.ua/wp-content/uploads/2021/12/Modern_library_space.pdf.
7. Соціальні мережі та бібліотеки // Бібліотечна енциклопедія Харківщини. Регіональний корпоративний проєкт. – Режим доступу: <https://libenc.korolenko.kharkov.com/informatsiini-tekhnohii/sotsialni-merezhi-ta-biblioteku>.

8. Сучасна шкільна бібліотека: організація роботи : практичний посібник. – Режим доступу:<https://dnpb.gov.ua/ua/virtualni-chytalni-zaly/virtualnyy-chytalnyy-zal-kabinetu-bibliotekoznavstva/>